

De kleine

98

De K is weer in de maand. De K van Klei, van Keramiek, van Kunst. Maar ook van Kijken, Koesteren, **C**reatief en Knowhow. Kijk & lees in **de kleine K** wat er met Klei Kan.

de kleine K

nummer 98 februari 2023

de kleine K

Hommage aan Yna

Op 13 februari is het een jaar geleden dat Yna van der Meulen overleed. Een groot gemis voor *de kleine K*: schrijver, corrector, motivator, vraagbaak en sparring partner.

In dit nummer van *de kleine K* heb ik een prachtig artikel over Jean-Francois Delorme van haar hand opgenomen, als eerbetoon. Delorme zei indertijd dat hij door het interview in 2004 zelfs beter begreep waar hij mee bezig was en waarom. *Madame Pourquoi* noemde hij haar. Het tekende haar inzicht en inlevingsvermogen. Bij mijn bezoek in november 2022 wist hij het nog precies en vond het geweldig om Yna zo te eren.

Mels Boom

Op de vorige pagina: Lynn Duryea, Tower #3, 2011, 39 x 38 x 20 cm, foto: Tim Barnwell

INSPIRATIE

Lynn Duryea
Gewoon bijzonder

Viorica Bocioc
Het witte water

Erin Furimsky
Fragmenten van tijd

INSPIRATIE momenten

Charlotte Poulsen

KNOWHOW wat & hoe

**Jean-François
Delorme**

Expressieve kommen

Jean-François laat zien hoe hij een kom vormt over een houten mal heen

PODIUM & KleiPers

250 x Vormen uit Vuur
Yves de Block

**Loes & Reinier International
Ceramics**

Colofon

Inspiratie

Lynn Duryea

Gewoon bijzonder

Sobere vormen met een verweerde huid: het werk van Lynn Duryea laat het verstrijken van de tijd zien. De sculpturen zijn geïnspireerd op technische objecten. De combinatie van vorm en oppervlak geeft hen een sterk karakter. Het gebruik van meerdere materialen versterkt dat nog eens. De vaak grote formaten zijn mogelijk door een speciale techniek bij het werken met kleiplaten.

Het werk van [Lynn Duryea](#) (Verenigde Staten, 1947) is grotendeels geïnspireerd door alledaagse dingen: structuren die in omvang variëren van letters van het alfabet tot werktuigen, mechanische apparaten en architectuur. Ze houdt de vormen eenvoudig en strak. De rijke huid van haar objecten is gelaagd, waarbij het verweerde uiterlijk het verstrijken van de tijd suggereert. Het gebruik van andere materialen dan klei verrijkt de expressie. Dat is mooi te zien in de groep *A Forest of Forms*. 'Mijn idee voor deze installatie was dat de stukken eerder een industrieel dan een

organisch bos moesten voorstellen. Ik wilde voldoende hoogte, wat ik bereikt heb door het stapelen van oude houten spoelen als basis, een kolom van beschilderde *sonotubes* (kartonnen buizen die in de bouw worden gebruikt) en elementen uit klei.'

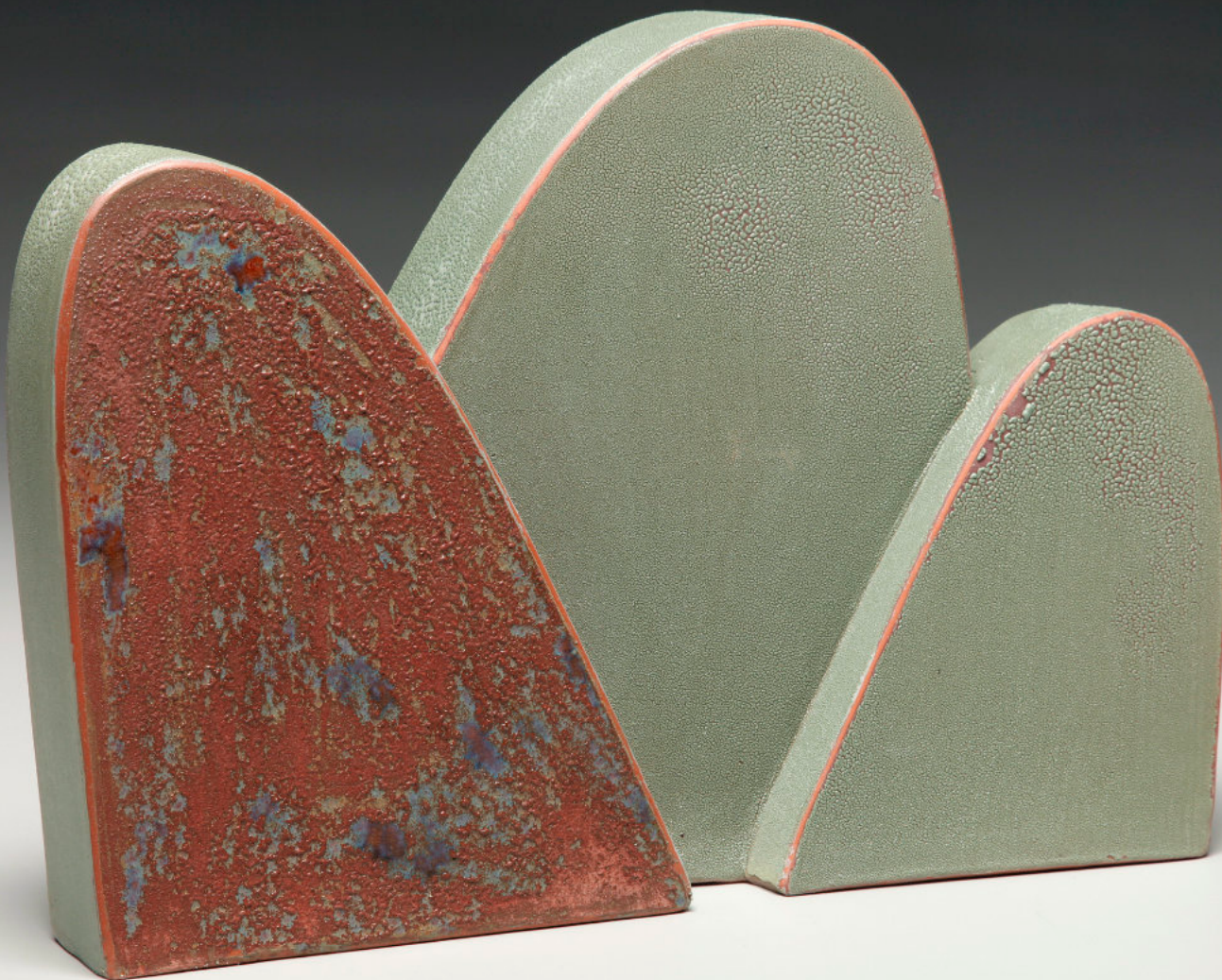
Lynn geeft haar objecten titels die zowel bestaan uit zelfstandige naamwoorden als werkwoorden: zo stellen ze tegelijkertijd een ding en een actie voor. Vandaar het grote aantal gelijke, genummerde titels.

Op pagina 5: *Arch #7*, 2014, met platen opgebouwde terracotta, 27 x 17 x 11 cm, foto: Steve Mann. Op de vorige pagina: *Loop #2*, 2021, met platen opgebouwde terracotta, kanthal draad, verf, 22 x 17 x 10 cm, foto: Ken Woisard

▼ *Clamp #3*, 2014, met platen opgebouwde terracotta, kanthal draad, 15 x 14 x 9 cm, foto: Steve Mann

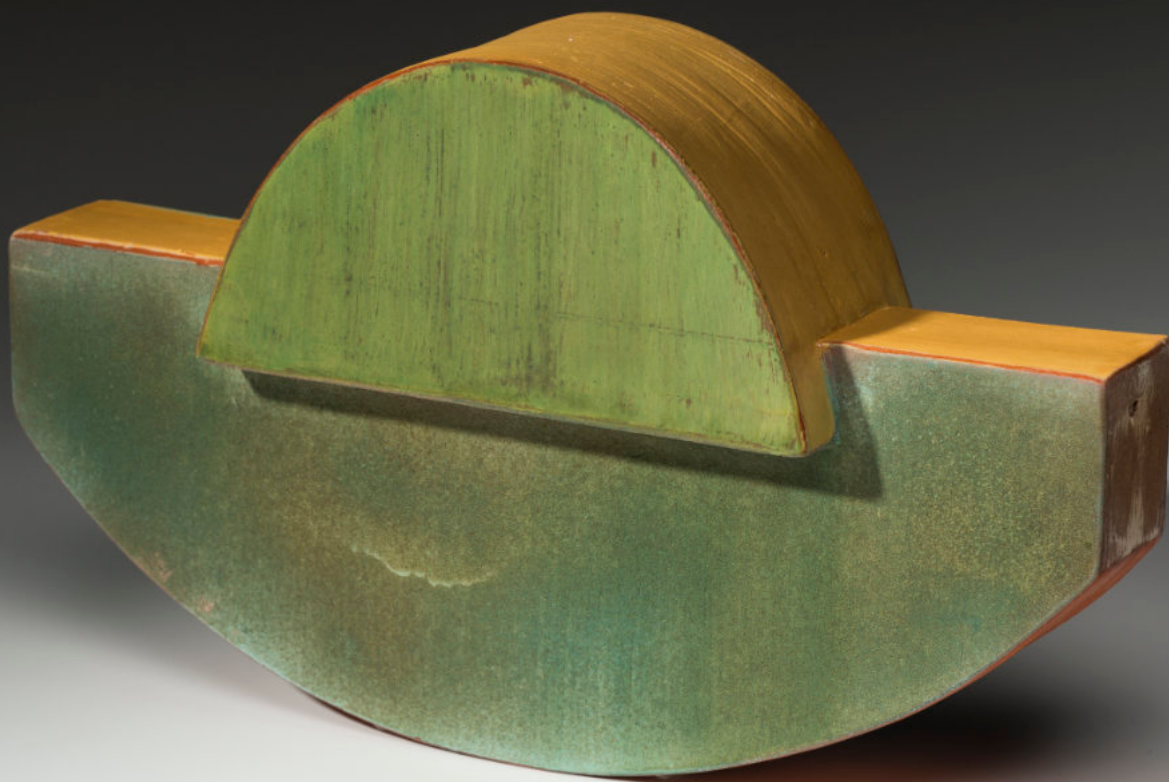
Op de vorige pagina: **A Forest of Forms**, 2019, met platen opgebouwde terracotta, hout, molenstenen, teerpapier, h max. 264 cm, foto: Lynn Duryea
▲ **Mound #8**, 2016, met platen opgebouwde terracotta, 27 x 38 x 13 cm, foto: Steve Mann

Aanpassen

Lynn groeide op in Montauk, een vissersgemeenschap aan het einde van Long Island, New York. 'Ik heb dus een groot deel van mijn leven aan de waterkant gewoond. Daar komt ook een stuk inspiratie voor mijn werk vandaan. Op de lagere school deed ik graag kunstprojecten, maar we waren een heel kleine school in een landelijk gebied en hadden maar één keer per week een kunstleraar. Ik kwam pas echt in contact met de kunstwereld toen ik in 1969 ging studeren aan de Bucknell University in Lewisburg, Pennsylvania. Uiteindelijk studeerde ik af in 20e-eeuwse kunst en museumstudies aan het Institute of Fine Arts (New York University).' In haar eerste studiejaar aan de New York University schreef Lynn zich in voor een cursus pottenbakken. 'Ik was gefascineerd toen ik voor het

eerst iemand een pot zag draaien. Tijdens mijn studie en later bij mijn werk op de afdeling 20e-eeuwse kunst van het Metropolitan Museum in New York, werd het werken met klei steeds belangrijker voor me. Uiteindelijk besepte ik dat ik liever als pottenbakker werkte dan als kunsthistoricus!' Die keuze maakte ze in 1974: ze zegde haar baan bij het museum op en verhuisde naar Deer Isle, Maine. 'Daar was ik voor het eerst geweest met mijn vader: hij kocht er kreeften van de vissers van het eiland. Later volgde ik daar ook cursussen aan de Haystack Mountain School of Crafts. Na een jaar in andermans atelier te hebben gewerkt, huurde ik een atelierruimte op het eiland, aan de haven in Stonington. Vrijwel alles in dat atelier was geleend of van de kringloop, inclusief de elektrische oven. Dus moest ik doen

Op de vorige pagina: ◀ **Slant #7**, 2013, met platen opgebouwde terracotta, kanthal draad, h 64 cm, foto: Tim Barnwell
 ▶ **Taper #4**, 2011, met platen opgebouwde terracotta, h 74 cm, foto: Tim Barnwell
 ▲ **Curve #7**, 2018, met platen opgebouwde terracotta, 24 x 41 x 10 cm, foto: Ken Woisard

wat ik altijd doe: me aanpassen aan de lokale omstandigheden. Dat betekende het overschakelen van reductie op hoge temperatuur naar oxidatie in de elektrische oven. Daarom ging ik met aardewerk aan de slag en stookte op lagere temperaturen. Daardoor veranderde mijn palet en mijn oppervlaktebehandelingen.'

Dakleer

Duryea werkt in series. 'Dat doe ik sinds ik tijdens mijn studie ben overgestapt op handopbouw met platen. Ik ben geïnteresseerd in de ontwikkeling van een vorm als die in de loop der tijd wordt herhaald en iets gewijzigd. Tot ik het gevoel heb dat ik er niets meer aan toe kan voegen. Dan ga ik over op een andere vorm.'

Hoe ze begint, varieert. 'Soms heb ik inspiratie nodig en ga ik op zoek: in boeken, musea, tijdens

een wandeling. Het kan uit vele bronnen komen, zowel uit de kunst als daarbuiten. Zo zag ik ooit oud gereedschap in een museum in Schotland. Die vormen waren de inspiratie voor een serie werk. *Tower #3* werd bijvoorbeeld geïnspireerd door de rechtopstaande palen in de haven.' Het schetsen komt soms eerst, maar meestal werkt Lynn met een schaar en dakleer (teerpapier, dat in de bouw als dakbedekking wordt gebruikt). 'Dat doe ik om me een vorm voor te kunnen stellen en maquettes te maken. Dakleer kan worden gebruikt als sjabloon en ook als draagstructuur.'

Rode aardewerkklei is het favoriete materiaal. 'Daar moest ik door omstandigheden destijds wel mee gaan werken. Het bleek een goede keuze: ik ging van het materiaal houden vanwege de rijkdom, de diepte en het brede kleurenpalet. Mijn

werk ontwikkelde zich navenant. Technisch bleek het ook een goede keuze: onderzoek door studenten in Nebraska uit 2001 wees uit dat geglaazuurd rood aardewerk, gestookt op 1070 °C, het sterkst was van de geteste vijftig kleimengsels. Sindsdien maak ik mijn eigen mengsel, waarbij sterkte en bewerkbaarheid het uitgangspunt zijn.'

The SlabSling

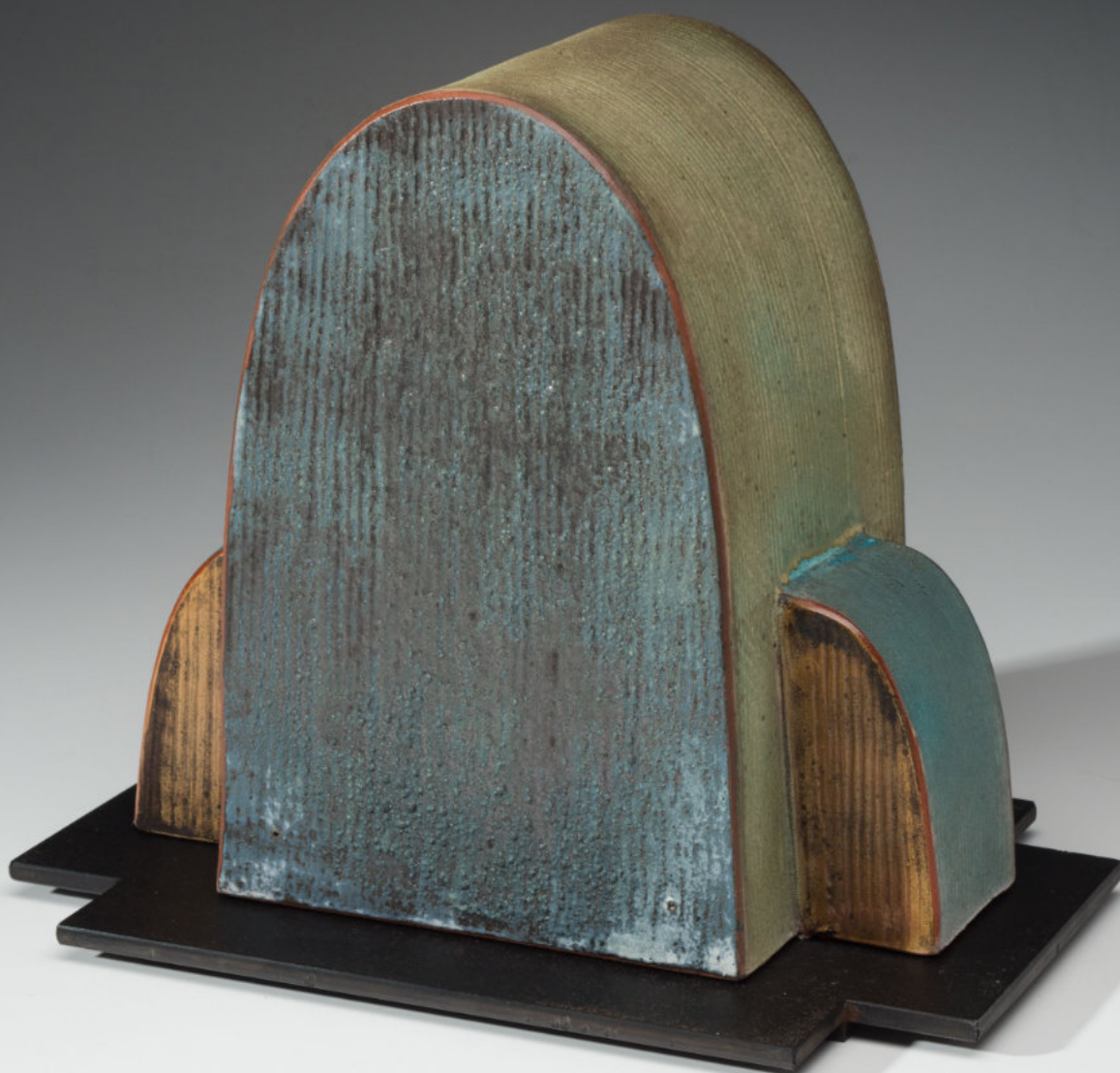
Het vormen, ondersteunen en drogen van grote platen klei is altijd een probleem. Duryea vond er een hulpmiddel voor uit: *The SlabSling*®. Het is een aanpasbare constructie, waar platen als het ware ingehangen worden om in de juiste stand te kunnen drogen. Op pagina 16 en volgende is te

zien hoe het werkt. Deze methode maakt het mogelijk om met hele grote platen te werken, zonder al teveel risico van vervorming. Ook de keuze voor rode aardewerkklei helpt daarbij: het werk is uit meerdere platen opgebouwd – dus met veel naden – en bij de lagere stooktemperatuur van deze klei is er minder kans op kromtrekken.

Plaatstaal

Sommige grotere objecten zijn ook met andere materialen dan klei opgebouwd. 'Daar heb ik zowel conceptuele als structurele redenen voor. Voor mijn MFA afstudeerproject wilde ik destijds levensgroot werk maken en dat is met klei best

Op de vorige pagina: Trine, 2002, met platen opgebouwde terracotta, staal, keramische voet, 70 x 25 x 25 cm, foto: Lynn Duryea ▼ Winged Arch, 2017, met platen opgebouwde terracotta, stalen voet, 25 x 30 x 8 cm, foto: Ken Woisard

▲ **The Letters A**, 2004, staal, klinknagels, h 30 en 51 cm, foto: Troy Tuttle
Op de volgende pagina: Lynn Duryea met haar werk, foto: Joshua White

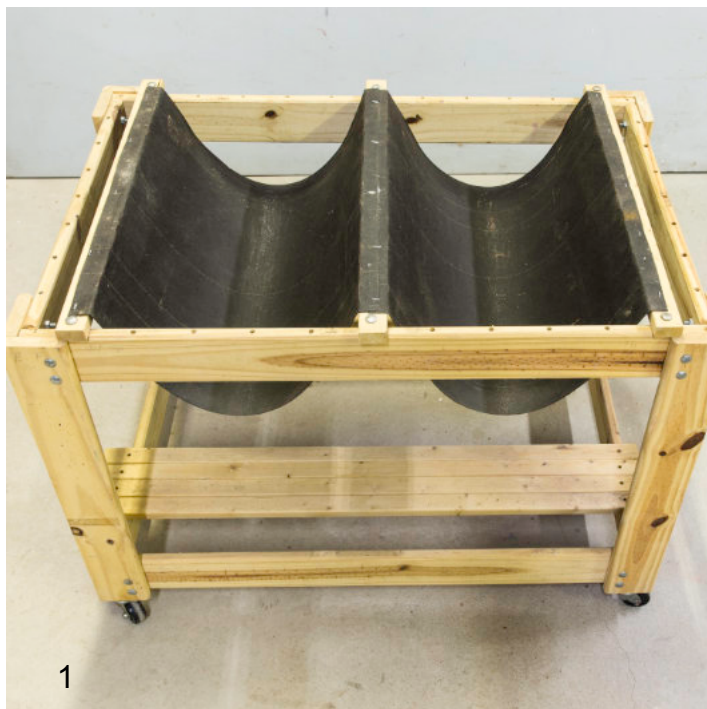
een uitdaging. Ik had bij een cursus beeldhouwen al eerder gewerkt met dun plaatstaal en het bleek dat ik er op een vergelijkbare manier mee kon werken als met platen klei. Voor groot werk ging ik daarom staal combineren met keramische elementen.'

Carrière

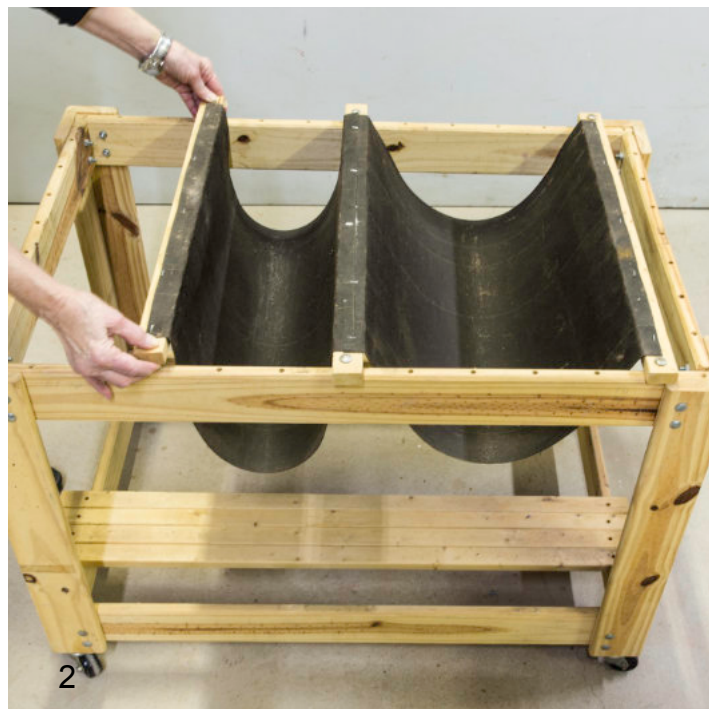
Nu een eerste deel van haar loopbaan is afgesloten, is het voor Lynn tijd om de bakens te verzetten. 'Ik ben blij dat ik van alles heb kunnen doen: atelierwerk, lesgeven en organiseren. Nu is de vraag waar ik mijn energie en aandacht op zal gaan richten? Ik wil in ieder geval in mijn atelier blijven werken. Ik weet dat er altijd iets is dat me vooruit helpt, hoe lastig dat soms ook is. Succes en mislukkingen komen zeker op mijn weg en van beide kan ik leren.'

Lynn Duryea studeerde aan de Bucknell University, Lewisburg, Pennsylvania (BA), het Institute of Fine Arts, New York University, New York (museum studies) en de University of Florida (MFA). Ze heeft veel les gegeven, onder andere aan volwassenen op Deer Isle, aan gevangenen in Maine en als hoogleraar aan de Appalachian State University, North Carolina. Daarnaast gaf ze als oprichter 12 jaar workshops aan mensen met HIV/AIDS in het Watershed Center for the Ceramic Arts. Samen met vier andere kunstenaars is ze oprichter en eigenaar van een gezamenlijk atelier, Sawyer Street Studios in South Portland, Maine. Daar heeft elk een eigen ruimte en worden ook ateliers verhuurd. Ook organisatorisch was ze actief in het keramiekveld. Zo was ze oprichter, bestuurslid en coördinator van diverse organisaties en curator van tentoonstellingen. Ze gaf door het hele land workshops. Haar werk was in veel (inter)nationale tentoonstellingen te zien, kreeg vele prijzen en bevindt zich in museale en privé-verzamelingen.

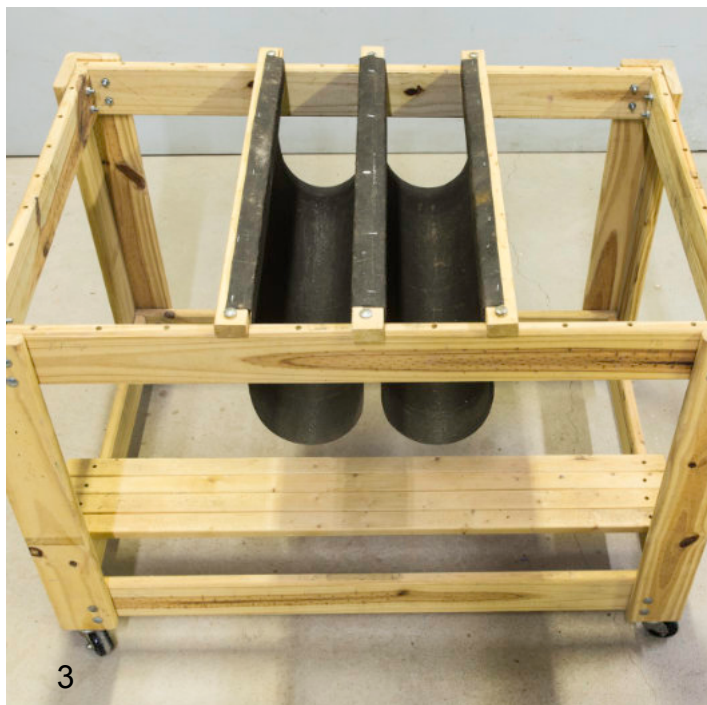

1. *The SlabSling®*. Een gereedschap om grote platen te kunnen laten drogen, zonder gevaar van vervorming. Het frame bestaat uit houten latten. De latten aan de bovenkant zijn voorzien van dakleer, waar de platen op kunnen rusten.

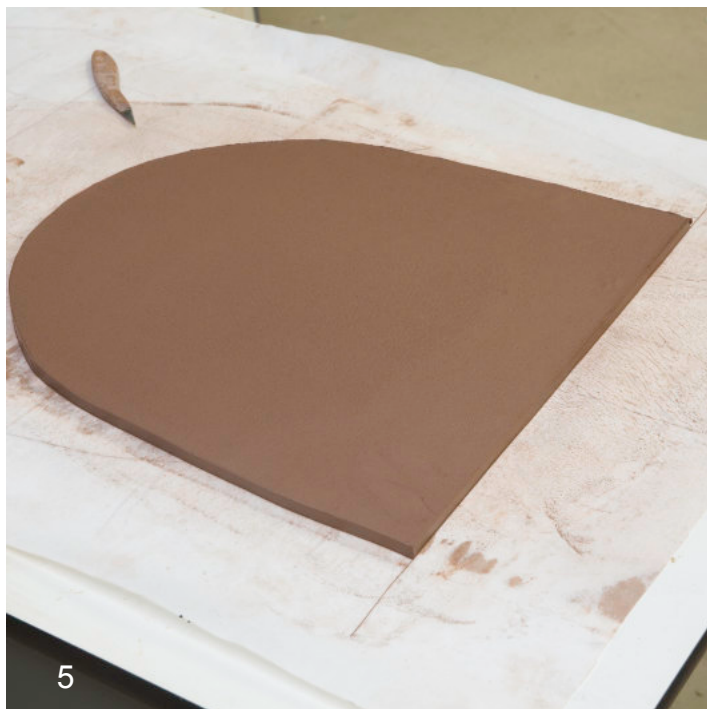
2. De bovenste latten zijn verstelbaar, zodat de ronding van de platen variabel is.

3. Dat gaat zelfs tot hele smalle rondingen.

4. Het aftekenen van de vorm die gebruikt wordt voor het bepalen van de ronding. Dakleer is ook uitstekend geschikt om sjablonen en maquettes mee te maken.

5. De uitgesneden vorm van de ronding.

6. Platen worden met een ondersteunende doek op het dakleer gelegd...

7. ...en kunnen in de juiste vorm drogen.

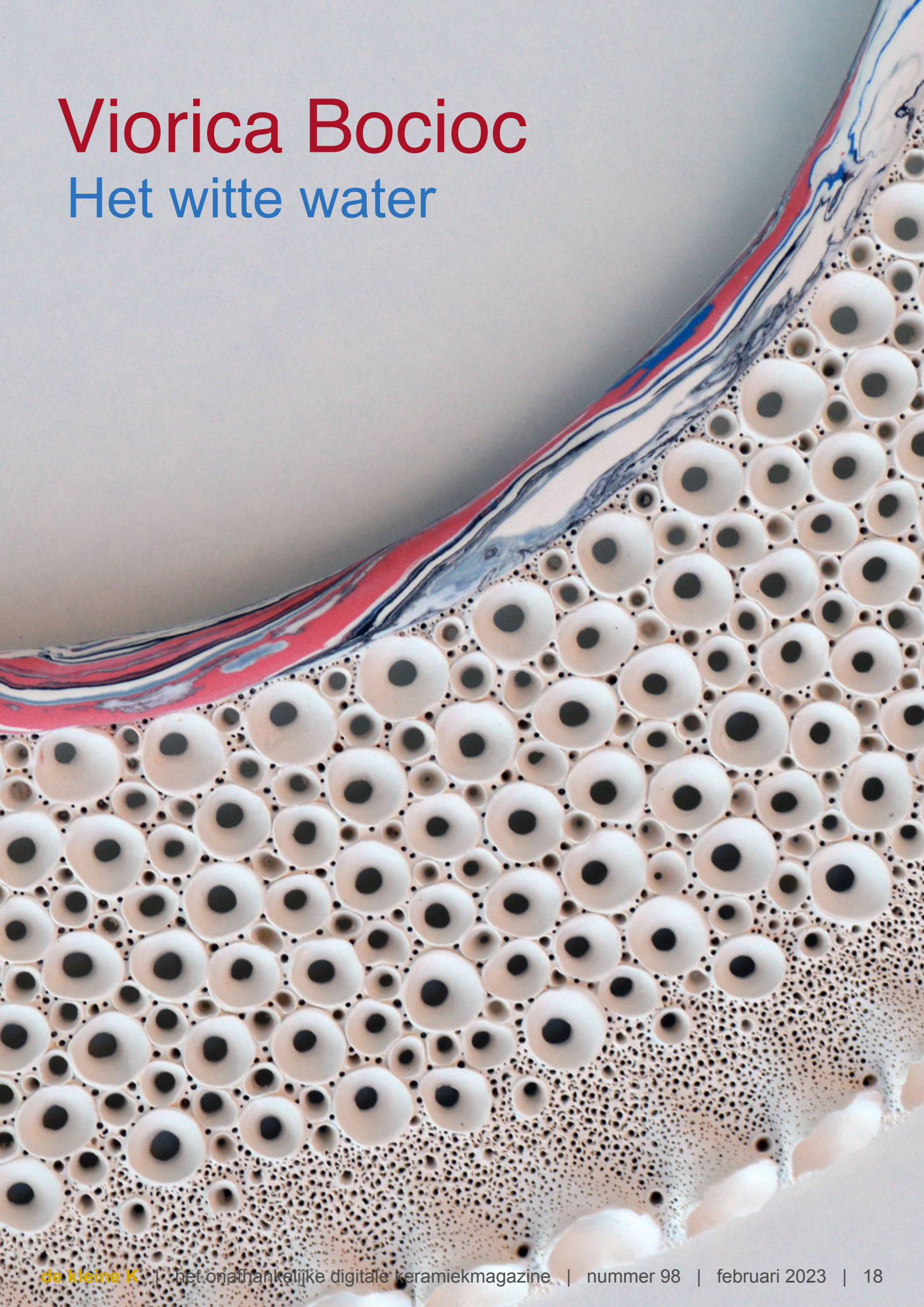
8. Een paar vormen die op deze manier gemaakt zijn.

Lynn Duryea geeft op haar website aanwijzingen hoe *The SlabSling®* gemaakt kan worden.

Procesfoto's: Joshua White

Viorica BocIOC

Het witte water

Het werk van Viorica Bocioc is persoonlijk en origineel. Ze zet in porselein vormen en kleuren tegenover elkaar. In beide zit beweging, die vloeibaarheid uitdrukt: water en draaiing zijn de belangrijkste inspiratiebronnen en basisthema's in haar werk.

Viorica Bocioc (Roemenië, 1958) zet in haar werk fel gekleurde, gemarmerde accenten naast puur wit porselein. Meestal is het witte gedeelte met ongelofelijk veel gaatjes doorboord. 'Dat is mijn regeneffect. Het staat voor het alom tegenwoordige water en zijn kracht om te eroderen, verborgen in elke druppel. Het is altijd al – meer dan veertig jaar – een element in mijn werk geweest, zowel in de (druppel)vorm als de huid van de ob-

jecten.' Een mooi voorbeeld van die huid is *The Breathing Ring*: een grote, platte ring met enorm veel gaatjes en een kleurige afwerking aan de binnenkant. 'Qua vorm is het mijn andere voorliefde: de cirkel, het wiel. Die gaat terug tot mijn jeugd toen ik met verwondering speelde met een fietswiel als hoepel: hoe kon het zo eindeloos blijven draaien? Die verwondering is gebleven en de cirkel zit sindsdien in mijn repertoire.

Op de vorige pagina: *The Breathing Ring* (detail), 2019, porselein, 84 x 84 x 3 cm
▼ *Eyes of the Mind*, 2008, porselein, 35 x 35 x 10 cm. Foto's bij dit artikel: Viorica Bocioc

Op de vorige pagina: **Dancing Bell**, 1993, porselein, 4,5 x 4,5 x 8 cm
▲ **Ice Bowl**, 1993, porselein, 21 x 18 x 25 cm

Zowel de draaiende beweging als het element water zitten beide overigens ook in de spiraal, die ik soms als basisvorm gebruik.' Bij de meeste werkthema's komen beide elementen ook duidelijk in de titel terug, zoals bij *The Eye as Symbol*, *The Primordial Egg* en *Tears*. 'En voor mij is porselein de beste klei om die beweging en dat vloeibare weer te geven. Gegoten porselein kan zo prachtig dat vloeibare uitdrukken, ook als het allang gebakken is.'

Ruimtelijk

Na haar middelbare school ging Viorica naar de kunstacademie in Cluj-Napoca (tegenwoordig de Art and Design University). 'Ik tekende heel

veel. Vooral bewegende figuren; mijn familieleden moesten er vaak aan geloven. Op school kwam daar olieverf en aquarel bij. De keuze voor de academie was dus niet zo moeilijk. Hoewel mijn ouders geen kunstenaars waren, hebben ze me altijd in mijn keuze gesteund. Het waren eenvoudige mensen en ik heb altijd mijn best gedaan om ze trots op me te laten zijn vanwege mijn prestaties. Mijn ouders moesten allebei werken om het grote gezin te kunnen onderhouden, dus ze waren weinig thuis. Mijn opvoeding kwam dan ook voor een groot deel neer op mijn oudere broers. Dat betekende wel vaak alleen zijn, maar de eenzaamheid kon ik goed aan.' Op de academie volgde Bocioc de specialisatie schilderen en

Op de vorige pagina: **Ceramic Helix Vase**, 1994, porselein, 6,5 x 6,5 x 6,5 cm
▲ **Erupted Triangular Bowl**, 1989, porselein, 7,5 x 7,5 x 7,5 cm

restauratie. 'Dus deden we analyse, interpretatie en weergave van het beeld. We werkten met alle mogelijke technieken, zoals olieverf, acryl en mixed-media. Het was traditionele schilderkunst, maar in die tijd volkomen verstikt door de ideologie van het socialistisch realisme. Ik kon me er niet in vinden en ging naar andere mogelijkheden kijken en ontdekte de mogelijkheid om ruimtelijk te werken, zonder die ideologische ballast.' Een driejarige stage bij Mondial (tegenwoordig deel van de Villeroy & Boch groep) in Lugo liet haar kennis maken met klei. 'Ik leerde en experimenteerde daar als autodidact waardoor ik mijn originaliteit kon behouden. En sindsdien kan ik mij in

porselein uitdrukken.' Ze zou nog lange tijd bij Villeroy & Boch blijven werken. Sinds 1998 werkt ze als ontwerper van keramiek, schoeisel en meubels.

Gieten

Als Viorica in haar atelier aan het werk gaat, heeft ze altijd wel iets voor ogen. 'Maar ik moet wel in de stemming komen. Inspiratie en motivatie is daarbij belangrijk en ook muziek helpt veel. Soms heb ik al eerder een idee gekregen door een toevallige gebeurtenis en dat wil ik dan uitwerken.'

Ze werkt alleen met gietporselein, dat ze soms

inkleurt met bodystains en zo mengt dat ze een gemarmerd effect krijgt. 'Maar soms werk ik liever met gewoon wit en concentreer me op vorm en textuur. Ik werk met gegoten platen, die ik met de hand vervorm en zo tot het object maak dat ik voor ogen heb. Dat kan best spontaan gebeuren.

Als de vorm droog is, stook ik het in mijn gasoven op 1260 °C. Glazuur gebruik ik niet. Ik heb wel kort geleden een proef gedaan met het beschilderen van het porselein met pigmenten voor olie- verf. Dat ging boven verwachting goed.'

Op de vorige pagina: Een breekbare last, **The Breathing Ring**, 2019, porselein, 84 x 84 x 3 cm

▼ **First Porcelain Tray of The First Lesson About the Circle**, 2010, porselein, 28 x 28 x 1 cm

Op de volgende pagina: ▲ **In the Rain...**, 2012, porselein, 19,5 x 19,5 x 2,5 cm

▼ **Tear of Joy (Dream's Tear)**, 2001, porselein, 21 x 12 x 12 cm

Erin Furimsky

Fragmenten van de tijd

Objecten uit haar directe omgeving zijn een belangrijke inspiratiebron, zowel voor het vinden van vormen als voor de bewerking van de huid. Nieuw werk begint doorgaans met een schets. Voor de afwerking past ze zeer vakkundig de meest uiteenlopende technieken toe.

Ze was vijf, toen [Erin Furimsky](#) (Verenigde Staten, 1975) al wist dat ze kunstenaar wilde worden. In dit streven hebben haar ouders haar altijd gesteund. 'Tijdens zijn studie heeft mijn vader keramiekles gehad. Hij had dat heel leuk gevonden. Toen ik op de middelbare school zat, hebben we ons samen ingeschreven voor een keramiekcursus. We kregen les van een heel goede keramist. Op die manier maakte ik kennis met klei. Ik vond het fantastisch!'

Oog voor detail

'Ik heb me altijd aangetrokken gevoeld door de schoonheid van de microkosmos: kleine bloemen, celstructuren, het patroon van sneeuwvlokken op mijn jas...' Thuis zag Erin wat je met oog voor detail zélf kunt maken. 'Mijn vader en broer zijn professionele vliegvissers. Vrijwel dagelijks maakten ze met een loep veertjes en draad tot de prachtigste kunstwerkjes.' Erin genoot ervan en vond het inspirerend.

Op de vorige pagina: **Untold**, 2016, wit aardewerk, 33 x 20 x 15 cm ▼ **Draw in, Let it Out**, 2017, porselein, wit aardewerk, Ø 7 x 10 cm. Op de volgende pagina: **Shifting Up**, 2019, wit aardewerk, 23 x 18 x 15 cm
Foto's bij dit artikel: Erin Furimsky

▲ **Her Labor**, 2017, wit aardewerk, kanthaldraad, 28 x 30,5 x 12,5 cm
Op de volgende pagina: **From the Roots**, 2019, wit aardewerk, transfer, luster, 23 x 18 x 15 cm

Klei en metaal

Op Penn State College of Arts trof Erin tijdens de keramiekles een sprankelende groep studenten. 'We waren allemaal heel gedreven en sociaal ingesteld. Dat was enorm stimulerend!' Bij metaalbewerking was de sfeer totaal anders. 'Ik vond het heerlijk om te doen, maar ik was daar vaak als enige aan het werk. De energie van de keramiekafdeling ontbrak. Je snapt hoe het toen is gegaan: als twintigjarige wil je zijn waar de energie is!'

Kantelpunt

In haar werk zoekt Erin altijd een relatie met alledaagse functionele objecten, qua vorm en qua afmeting. Tijdens haar studie begon ze daarom functionele objecten te draaien. Om die een ver-

haal mee te geven, paste ze majolica toe. Na verloop van tijd wilde ze meer creatieve vrijheid. 'Geleidelijk begon ik mijn werk met de hand op te bouwen en sculpturen te maken die gebaseerd waren op abstracties van voorwerpen uit mijn huishoudelijke omgeving.' Daarnaast ging ze zich in alle mogelijke decoratieve technieken verdiepen.

Van 2D naar 3D

Nieuwe, interessante vormen zoekt Erin vaak door huishoudelijke objecten vanuit verschillende gezichtspunten te schetsen. 'Mijn verwijzingen zijn heel divers: ik kijk naar objecten uit verschillende periodes, van *space age* stofzuigers uit de jaren vijftig tot *art nouveau* en Victoriaanse meu-

▲ *Reaching Up/Touching Down*, 2019, porselein, steengoed, 25 x 33 x 15 cm
Op de volgende pagina: *I think of Blue Flowers*, 2014, porselein, 33 x 19 x 12,5 cm

bels.' Heeft ze een interessante vorm gevonden, dan knipt Erin die eerst uit. 'Dat helpt me de sculptuur te visualiseren en beslissingen te nemen voordat ik iets permanents maak.'

Gelijktijdig

Kleur, textuur en lijntekeningen zijn een wezenlijk onderdeel van Erins werk. 'Omdat ik wil dat vorm en afwerking nauw verweven zijn, vind ik het belangrijk er gelijktijdig aan te werken.' Haar invallen onderzoekt Erin op aparte tegels. 'Door direct uit te proberen hoe ik lijnen kan kerven, prints kan maken of glazuur op de klei kan aanbrengen, ontstaat in het geheel een samenhang die zou ontbreken als ik pas met de afwerking begin nadat ik de vorm biscuit heb gestookt.'

Draw In, Let it Out

In *Draw In, Let it Out* onderzoekt Erin de relatie tussen vorm en afwerking. 'Ik ben een langeafstandsloper en denk vaak na over mijn ademhaling. In dit werk komt dat naar buiten: ik wilde een organische basisvorm, een lichaam dat contrasteerde met iets met scherpe randen. In plaats

van de lijnen en vormen daarvan alleen op de huid te tekenen, wilde ik dat ze er los van kwamen, eruit kwamen en het zouden omringen.'

Afwerking

Op de huid van haar sculpturen past Erin de meest uiteenlopende technieken toe. Hierin verwerkt ze, vaak op een abstracte manier, verwijzingen naar de natuur of elementen uit haar omgeving, zoals patronen op babydekentjes of de hemden van haar oma. 'Ik maak er kleine tekeningen van en pas die toe op een onderdeel van het werk. Ook heb ik wel eens een soort badge gemaakt die me deed denken aan mijn tijd bij de padvinders en associaties met leiderschap opriep.'

Gelaagdheid in tijd

Het maken van een sculptuur vergt de nodige tijd. Alles wat er gedurende deze periode door Erin heen gaat, laat sporen na in haar werk. 'Hoe ik me voel, wat er in mijn leven gebeurt, de dingen die mijn aandacht trekken... het is allemaal van invloed op wat ik doe. Naar mijn idee is in

mijn werk daardoor een besef van tijd aanwezig: het bestaat uit fragmenten van tijd.'

Variatie

We bekijken *I Think of Blue Flowers*, een imposante sculptuur, die goed de variatie laat zien van de technieken die Erin naast elkaar toepast. 'Ik vind dit een zeer geslaagd werk. Naast de subtiele, open lijntekening zijn er heel intense plekken, sommige lyrisch en rustgevend, andere chaotisch en druk, zoals de tierlantijnen van een jurk, een overdadige pluimbos of het weelderige gebladerde van een exotische plant. Ze lijken wellicht overbodig en onnodig, maar ze vallen op en misschien trekken juist die elementen je het werk in en begin je daarna andere dingen op te merken.'

Mishima

De fragiele bloemen zijn gemaakt door een techniek die *mishima* wordt genoemd. 'Ik heb eerst

de lijnen in de klei getrokken. Toen die leerhard was, heb ik daarop blauw onderglazuur aangebracht, dat ik vervolgens gedeeltelijk heb weggekrabd en -gewassen, zodat het blauw alleen in de lijnen achterbleef. Op die manier kun je heel subtiele lijntekeningen maken.'

Keramische sieraden

Wat zijn Erins plannen voor de toekomst? 'Ik heb me altijd geïnteresseerd voor lichaamsdecoratie, van tattoos tot haardracht, kleding en sieraden. Daarom ben ik onlangs begonnen keramische sieraden te maken. Ik vind dat erg leuk om te doen en doordat de prijs aantrekkelijker is, bereik ik met mijn kunst daardoor een groter publiek. Natuurlijk ga ik door met mijn keramische werk, maar dit wil ik daarnaast zeker gaan uitbreiden.'

Sander Hendriks

▼ *She Began*, 2021, wit aardewerk, transfers, 16 x 15 x 14 cm

Op de volgende pagina: *In the Works* (detail), 2017, aardewerk, porselein, transfers, acryl, 84 x 43 x 53 cm

Nieuw in het assortiment: DiamondCore. Het summum onder de gereedschappen.

Keramikos

Van alle markten thuis. Of u nou komt shoppen voor materialen of voor inspiratie. Of u al jaren klant bent of voor de eerste keer binnenkomt. Wat u ook wilt maken, wij zijn er voor u. Welkom bij Keramikos, de grootste leverancier van kunstenaarsbenodigdheden.

Conradweg 19 • 2031 CM Haarlem • 023 542 44 16 • www.keramikos.nl

LA CÉRAMIQUE KERAMIEKCURSUSSEN IN FRANKRIJK

Leren en genieten in Cordes-sur-Ciel of La Borne
Werken onder leiding van professionele keramisten

In 2023 onder andere:

18-25/2 en 26/2-5/3: Voorjaar in La Borne

1-7/4: Terra sigillata en pitfire

27/4-5/5: Alles over draaien en stoken

6-13/5: Raku en naked raku

24/5-1/6: Gemengde technieken

4-12/6: Porselein uit de zoutoven

Klik [hier](#) voor alle cursussen
of kijk op www.laceramique.com | +33 (0)563537297

Masterclass

Saggar firing in een elektrische oven

15, 19, 21 en 22 april

Locatie: Tilburg

Opgeven en meer info op:

www.jolandavandegrint.nl/saggar-firing

Houd je van alternatieve stooktechnieken,
maar heb je alleen een elektrische oven?

Dan is deze masterclass iets voor jou!

In deze **eendaagse** masterclass leer je
hoe je te werk moet gaan om goede resultaten
te krijgen zonder schade aan je oven.

de Hazelaar ART SUPPLIES

alles voor de keramist

Een ruim aanbod in grondstoffen en
handgereedschappen, gipsmallen,
draaischijven, kleiwalsen, ovens
en de glazuren van Botz, Terracolor
en Magma.

**Meer dan 60 kleisoorten
op voorraad.**

kijk voor meer informatie en
staffelkortingen op onze website:

www.hazelaar.nl

Pimpelmees 1 - 3766 AX - Soest
+31 (0)35 6012825 - info@hazelaar.nl

"In een omgeving waar
alles om klei draait,
mocht ik de kneepjes van
het vak leren!" - Rachel
Buikema, diploma behaald
in 2020

Spreekt jou dit aan? Kom
naar de NKO!
Meer informatie over onze
opleiding én korte
keramiekcursussen,
vind je op
www.keramiekopleiding.nl

K Nederlandse
Keramiekopleiding

Winterdijk 4a, NL-2801 SJ Gouda
+31 (0)182-515274
www.keramiekopleiding.nl

Keramiek Centrum Limburg

- Winkel
- Opleidingen
- Workshops
- Verjaardagen
- Vrijgezellen
- Bakservice tot
1m70 hoogte
- Teambuilding

Alles voor de keramist!

+32 (0)89 24 20 40
Info@keramiekcentrum.be

Openingsuren:

Ma:
gesloten

Di t.e.m. Vr:
09u00 tot 12u00
13u00 tot 18u00

Za:
10u00 tot 17u00

**Horizonlaan 19,
Poort 2270, BE-3600 Genk**

www.keramiekcentrum.be

**Advertentiemateriaal voor het volgende
nummer graag aanleveren
vóór 15 februari**

**Dit jaar al bijgedragen?
Bedankt!!!**

Zo kunnen we weer verder...

**Geef uw evenementen voor de
KleiPers op tijd door: er komen
veel aankondigingen binnen die
we niet of pas een nummer later
kunnen opnemen... Doe het voor
de 15e van de voorafgaande
maand.**

van apparatuur

tot glazuur

Alles voor de keramist
Een breed assortiment
Onderhoud & Service
Kenniss & Advies

Silex 's Hertogenbosch
De Meerheuvel 21
5221 EA 's Hertogenbosch
073 631 25 28
info@silex.nl

Silex Zwolle
Telfordstraat 14
8013 RM Zwolle
073 631 54 05
zwolle@silex.nl

www.silex.nl

@silextotaalservice

Inspiratie **M**omenten

Charlotte Poulsen, **L'homme qui lit** (muurfresco), 2022, Mediatheek Victor Hugo, Henrichemont (Frankrijk), 5,6 x 2,6 m, foto: Pascal Vangysel

Keramische signalen

Tekens, teksten en
tekeningen

20 januari
t/m 7 mei 2023

Ceramic signs Signs, texts and drawings

EXPOSANTEN: Karin Bablok (DE)~Marie Balme & Simon Bellégo (FR)~Ricardo & Rosa Campos-Rosell (SP)
Monika Debus (DE)~José den Hartog (NL)~Ruan Hoffmann (ZA)~Sylvian Meschia (FR)~Ute Naue-Müller (DE)
Rita de Nigris (CH)~Yeung Yuk-Kan (NL)

KERAMIEKCENTRUM TIENDSCHUUR TEGELEN

Kasteellaan 8 • 5932 AG Tegelen NL • www.tiendschuur.net • Tel. +31 (0)77-3260213
Open: dinsdag t/m zondag van 11-17 uur. • Gesloten: maandag.

Maak de keramiekwereld
mooier! Klik **hier** om
vriend (€ 20) van
de kleine **K** te worden

...of Vriend (€ 50) ...of VRIEND (€ 100)

en steun zo de kleine **K**, om elke
maand een mooi magazine te kunnen
uitgeven en regelmatig de papieren
versie: het grote **K** boek

Natuurlijk kunt u ook gewoon
doneren op IBAN
NL68INGB0007343733 t.n.v.
Stichting k+K

Een betaalverzoek staat voor u klaar
(geldig t/m 27 februari 2023):

€ 20 of **€ 50** of **€ 100**

Knowhow

Jean-François Delorme

Expressieve kommen

Yna van der Meulen schreef in 2004 voor Keramisch Magazine Klei een prachtig artikel over Jean-François Delorme. Deze maand is het een jaar geleden dat zij overleed. Als eerbetoon publiceren we haar artikel opnieuw, in de context van het heden.

Het zijn van de dingen

Hij maakt mooie keramiek, met een ruwe, krachtige en tegelijk zachte uitstraling. Maar als je zijn werk voor het eerst ziet, dan voel je intuïtief dat het niet alleen maar mooi aan de buitenkant is. Jean-François Delorme maakt werk vanuit de diepte, een filosofische diepte.

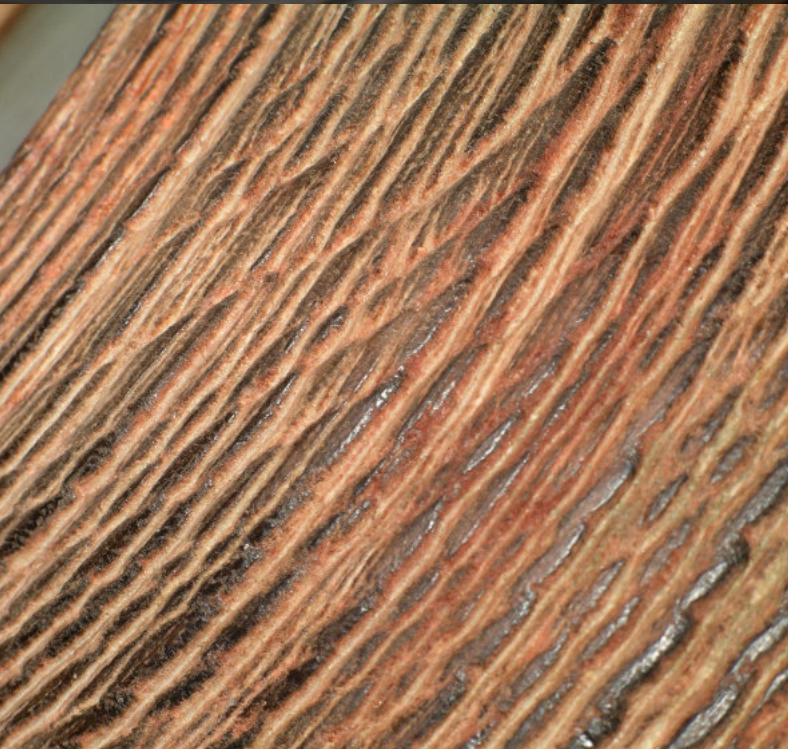
Eind september 2003 ontmoet ik hem voor het eerst op een keramiekmarkt bij Cordes-sur-Ciel, ten noordoosten van Toulouse. Een bescheiden en vriendelijke man met vrolijke ogen, die met

enige verwondering over zijn werk vertelt, alsof het resultaat van zijn inspanningen hem zelf elke keer verrast. Half december zoek ik hem op in zijn werkplaats in Lagrange, aan de voet van de Pyreneeën. In Lannemezan, een nabijgelegen stad, heeft hij dan een verkoopexpositie van zijn laatste werk. Het is voornamelijk keramiek: grote langwerpige en ronde wandplaten, enorme vierkante schalen en vooral heel veel kommen. In een aparte hoek zijn ronde glasfusion-platen opgesteld, want [Jean-François Delorme](#) (1952) heeft meer dan één liefde.

▼ *Disque Bi 4, 2021, Ø 28 cm*

Objectfoto's bij dit artikel, tenzij anders aangegeven: Jean-François Delorme. Procesfoto's: Mels Boom

▲ ◀ *Komsculptuur C6N7* en ▶ *Komsculptuur C5N3*, beide 2007, op zand gegoten glas, Ø 16 x 13 cm

Thuis

Hij begon op achtentwintigjarige leeftijd met houtdraaien. Al doende bleek dat vooral de artistieke kant van het vak hem bevrediging gaf. Houtdraaien vergt echter allerlei apparatuur en dus grote investeringen. Jean-François kwam er al gauw achter dat artistiek houtdraaien niet voldoende opbrengt om dat te rechtvaardigen. Hij ging daarom utilitair draaiwerk produceren voor trappen, balustrades en badkameraccessoires. De zaak groeide, er kwam personeel bij en Jean-François besepte dat hij op een dag een keuze zou moeten maken. Het was immers niet wat hij werkelijk wilde. Uiteindelijk bouwde hij langzaam zijn bedrijf af tot het weer een eenmanszaak was. Bij een vriend kwam hij in aanraking met keramiek en toen hij in 1990 zijn eerste cursus ging volgen, wist hij meteen: 'Hier hoor ik thuis. Dit is mijn plaats. Dit is mijn ziel...' Al snel kocht hij een oven, richtte thuis zijn atelier in en volgde workshop na workshop.

Vanuit mijn buik

'Mijn werk laat zien hoe ik in de wereld sta. Ik werk zoals ik leef. Voor mij is expressie het belangrijkste, belangrijker dan techniek. Veel keramisten zijn alleen maar bezig met glazuuronderzoek. En nog een onderzoek... En nog een... *On se perd dans la technique*. Maar mij gaat het om de expressie. Ik werk niet vanuit mijn hoofd, maar vanuit mijn hart, of meer nog... vanuit mijn buik.' De parallel tussen zijn leefwijze en zijn keramiek komt vooral tot uitdrukking in zijn werkwijze: 'Accepteren dat je een beetje moet vasthouden, dan weer moet laten gaan... Zo probeer ik ook te leven.' Het is daarom geen toeval dat hij met raku, naked raku en rookstoken werkt, technieken die onvoorspelbare resultaten geven. 'Maar het blijft een strijd. Ik weet dat ook na duizend keer rookstoken een stuk nooit perfect zal zijn, maar toch dringt zich elke keer weer die vraag op: moet ik het nog een keer rookstoken of moet ik nu stoppen... Het is zoeken naar een

evenwicht tussen te veel en te weinig bemoeienis. Uiteindelijk gaat het om het accepteren van wat er is. Dat de dingen zijn zoals ze zijn. Zo is het ook in het leven. Dat wil niet zeggen dat ik stil sta, of dat mijn werk stil staat. Ik ben steeds op zoek, ga wel steeds verder. Ik had voor een wedstrijd eens drie kommen gemaakt: van glas, keramiek en hout. Ze pasten allemaal in hetzelfde stukje beton. De glazen kom had een onvolkomenheid. Die was niet te zien geweest als ik de kom had vastgelijmd in het beton. Maar zo ben ik niet. Dus een jurylid pakte de kom uit het beton en zei: *Dit is niet goed genoeg, er mist een stukje.* Ik antwoordde: *Het is precies zoals ik ben. Ik ben ook niet perfect.* Het jurylid glimlachte alleen maar. Ik kreeg niet de prijs...

Oergevoel

'Veel mensen zeggen dat mijn werk lijkt op dat van primitieve stammen. Toen ik in 2000 in Khartoum een expositie van mijn werk had en ook workshops gaf, kwam ik tot de ontdekking dat daar in het archeologisch museum vergelijkbaar werk stond! Een archeoloog in Khartoum kon niet geloven dat ik dat werk niet eerder had bestu-

deerd vóórdat ik mijn eigen werk maakte, zo leek het op elkaar. Dan moest ik wel een reïncarnatie van een Afrikaanse kunstenaar zijn! Maar als je mijn werk ziet, herken je meteen dat het niet primitief is. Dat het werk is dat uit het westen komt, dat ik een moderne kunstenaar ben.'

Als ik hem voor de zoveelste keer vraag waarom zijn werk er zo uit ziet, schudt hij zijn hoofd een paar maal. Hij strijkt met zijn handen door zijn haar: *'Pourquoi pourquoi?'* Waarom waarom? Er is geen reden. De dingen gaan zoals ze gaan! Maar Jean-François heeft ook wat dit betreft wel degelijk een filosofische kijk op zijn werk: 'De bron van mijn werk is wel te vinden in die primitieve potten. Het zijn oude dingen, gezien door moderne ogen. Ik denk dat er een universeel geheugen is, een collectieve diepte. Ik druk die uit. Hetzelfde gevoel is er bij de Afrikanen, de Inuit, de Zuid-Amerikanen, de indianen van Noord-Amerika en de Japanners. Ik druk het gemeenschappelijke uit. Dat raakt mensen die ernaar kijken, omdat zij dat oergevoel herkennen.'

Op de vorige pagina: zonder titel, 2005, wandpaneel, gepolijst, gerookstookt, h 90 cm
▼ *Le chemin vers l'absolu*, 2022, hout (douglaspars), 360 x 100 x 190 cm

Op de vorige pagina: *Pyramides*, 2021, gepolijst en gerookstookte keramiek, 47 x 56 cm
▲ *Disque BI verre 1*, 2022, Ø 33 x 3 cm

Scharnierpunt

Jean-François heeft het gevoel wederom op een scharnierpunt in zijn leven te staan. Hij zou graag helemaal willen stoppen met utilitair houtdraaiwerk. 'En dan komt het probleem mijn kunst te verhandelen, zonder mijn ziel te verliezen, en er toch van te kunnen leven.' Zo voelt hij vanuit de galeriewereld de druk om zich te concentreren op één bepaalde werkwijze. Jean-François wil echter in verschillende materialen blijven werken en bijvoorbeeld verder gaan met het maken van 'dingen die bij elkaar passen': groepen van objecten die qua vorm een bepaalde overeenkomst vertonen, maar gemaakt zijn van hout, glas en

keramiek. Hij is tot de conclusie gekomen, dat hij zich niet wil beperken. Hij ziet het als een uitdaging die (commerciële) wegen te vinden die bij hem passen. 'Voor elke kunstenaar zijn er twee belangrijke momenten. Dat is in de eerste plaats tijdens het werken. Als je plezier in het werk hebt, dan weet je: het zit goed. Het tweede moment is als je je werk laat zien. Als mensen reageren met emotie..., dát zegt me dat ik op de goede plaats ben!'

Yna van der Meulen

Weer een keerpunt

Ook nu staat Jean-François weer op een keerpunt. 'Sinds Yna's artikel is er natuurlijk veel gebeurd. We zijn verhuisd naar de omgeving van Lauzerte, waar ik veel tijd besteed heb aan het renoveren van een mooi oud pand. Inmiddels is dat zo goed als klaar. Ik heb er een mooie werkplaats, met veel licht, waar ik zowel keramiek kan maken als hout bewerken. En natuurlijk hebben we hier de rust van het Franse platteland.'

Met het productie draaien van kleine series houten onderdelen is Jean-François gestopt. 'Het had geen zin meer. Aan de ene kant waren er nauwelijks nog leveranciers van meubels en aan de andere kant verschoof de vraag deels naar metaal.' Nu maakt hij alleen nog vrij werk, zowel in hout, keramiek als glas, net als vroeger. Zijn keramisch werk is verder geëvolueerd. De variatie in zijn kommen is breder en de oppervlaktebehandelingen zijn subtieler geworden.

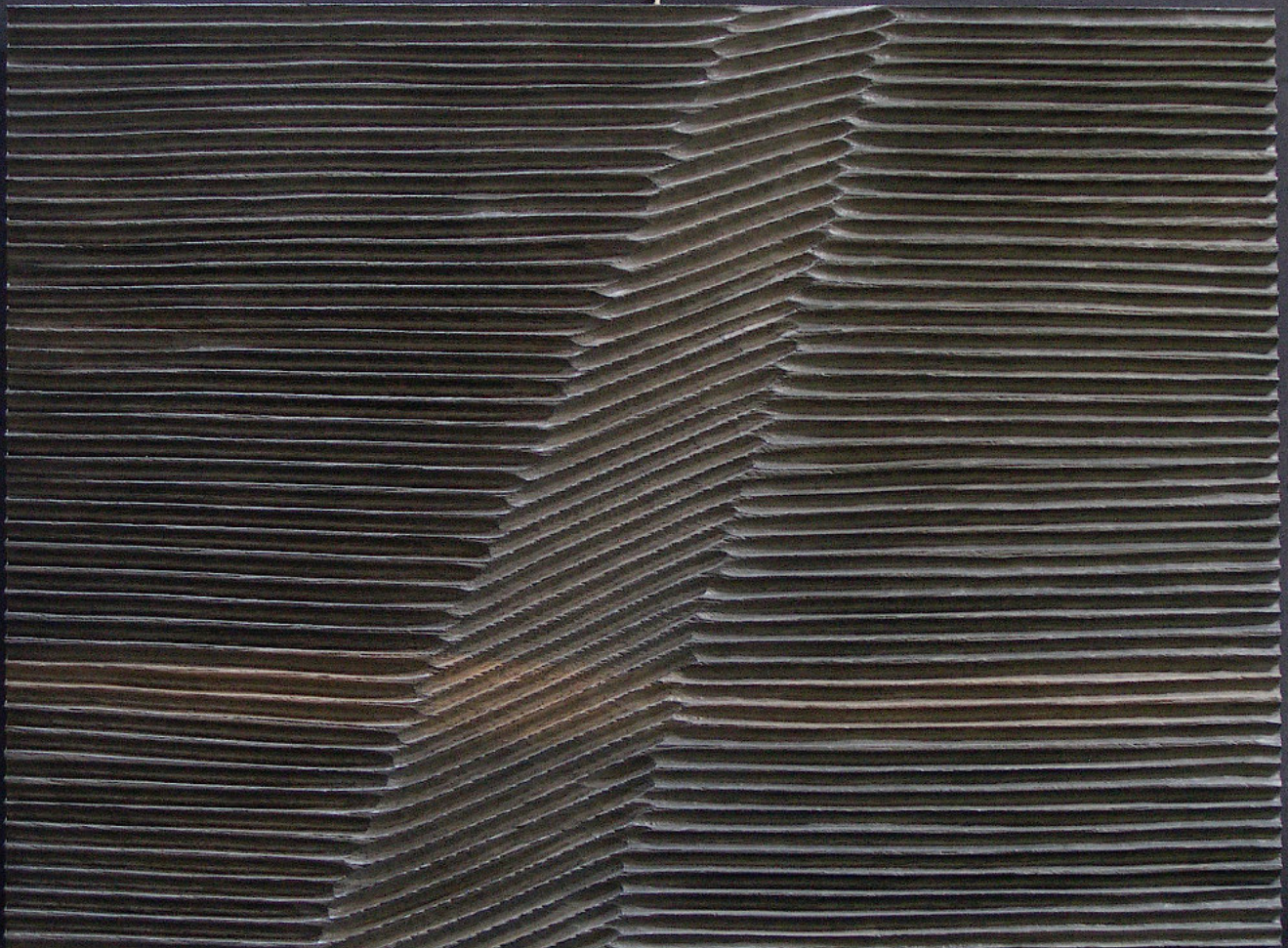
Daar zal zijn artist-in-residency in Shigaraki (Japan) in 2009 zeker aan bijgedragen hebben.

Nu het werk aan het huis gedaan is, is hij teruggekeerd naar het atelier. Natuurlijk heeft hij in de voorbije jaren werk gemaakt, tentoongesteld en cursussen gegeven. 'Maar nu voelt het als een nieuw begin. Er gaat wat veranderen, wat weet ik nog niet, maar het gaat komen. Mijn drie materialen blijven de basis, dat weet ik zeker.' Zoals altijd in dit soort situaties is er maar één oplossing: beginnen!

Op de volgende pagina's laat Jean-François zien hoe hij kommen maakt over een houten mal heen. 'De inspiratie daarvoor kwam van een ansichtkaart uit Marokko, waarop iemand te zien was die aan een schijfje op zo'n vorm aan het werk was met een slaghout. Ik wist niet dat je op die manier ook mooi kommen zou kunnen maken.'

[Klik hier voor de video van het maakproces](#)

Zonder titel, 2012, muurpaneel, hout, 60 x 40 cm

1. Ik gebruik licht gechamotterde klei, omdat ik veel (naked) raku en gerookstookt werk maak. Ik weeg de klei van tevoren af, want ik weet precies hoeveel ik voor een mal nodig heb. Voor deze is dat ongeveer 600 g.

2. Als ik alle klei naar beneden gewerkt heb, kom ik ongeveer tot hier, met een wanddikte zoals ik die wens. Ik hoef er dan later niets meer aan te doen. Ik voeg geen klei meer toe en haal ook niets weg.

3. Eerst walk ik de klei...

4. ...en ga dan een ronde plak maken.

5. Het is belangrijk dat deze gelijkmatig van dikte wordt...

6. ...en zo rond mogelijk. Zo krijg ik straks een regelmatig resultaat.

7. Om te voorkomen dat de klei te snel aan de mal gaat vastplakken, doe ik er altijd een nylonkous over.

8. Dan leg ik de plak erop...

9. ...en ga de klei langzaam naar beneden werken.

10. Ik ben links, dus met mijn rechterhand draai ik en houd het stuk recht. Met mijn linkerhand sla ik op de klei. Zo gaat de klei langzamerhand naar beneden.

11

12

11. Aan de bovenkant moet ik extra oppassen.
12. Want als ik een standing wil maken, moet ik materiaaldikte overhouden in het midden.

13

14

13. Een goed resultaat hangt af van de regelmaat van de beweging. Als ik met een bepaalde kracht begin, moet ik dat rondom zoveel mogelijk volhouden en de klei naar beneden drukken. Die regelmaat is moeilijk vol te houden.
14. Af en toe haal ik de kom eraf, zodat hij niet vastplakt. Bij de eerste is dat meestal geen probleem.

15

16

15. Ik heb dit heel veel gedaan en ken de vorm precies. Dat helpt enorm, want ik weet waar ik teveel materiaal heb en dus kan weghalen.
16. Voortdurend kijk ik naar de rand onderaan, om hem zo regelmatig mogelijk te maken.

17

18

17. Normaal haal ik geen klei weg, maar soms is dat toch nodig als de rand wat teveel gezakt is.
18. Ik blijf kijken of de klei niet plakt.

19

20

19. De vorm is zo goed, denk ik. Dus kan ik de standing gaan maken. Dat kan natuurlijk met rolletjes, zonder inkrassen of slib, want de klei is nog heel zacht. Maar ik doe het liever zo. Ik heb dikte overgehouden en druk deze nu zachtjes naar buiten terwijl ik tegelijkertijd de vorm ondersteun.
20. Omdat ik van bovenaf kijk, kan ik mooi blijven centreren.

21

22

21-22. Aan de buitenkant van de standing druk ik de klei zachtjes naar binnen.

23

24

23-24. Omdat ik deze kom raku ga stoken, maak ik niet een extra gladde of perfecte standing.

25

26

25-26. Ik zorg er wel voor dat het er netjes uitziet.

27

28

27-28. Ik kan de kom op verschillende manieren afwerken en stoken: (naked) raku of rookstook. Bij naked raku en rookstook wil ik een zo glad mogelijk oppervlak hebben. Bij raku liefst sterk gestructureerd. Met een lomer, die ik heel plat houd, maak ik het oppervlak glad. Later scheelt dat heel veel werk bij het polijsten. Alle kleine gaatjes worden zo dichtgesmeerd.

29

30

29. De structuur voor raku kan ik op allerlei manieren maken. Ik heb daar een kist met allemaal spullen voor. Schors, maiskolven, stukken hout, ik heb het jarenlang verzameld.
30. Ik houd het meest van kurk.

31

32

31-32. Ik kan het direct aanbrengen, want de kom zit nog over de mal en krijgt zo tegendruk. Zo vervormt hij niet teveel. Ik laat deze kom voorlopig rusten. Later werk ik vorm, rand en standing definitief af.

33

34

33. Eerder heb ik een andere kom gemaakt om de rest van het proces te demonstreren. Deze moet nu droog genoeg zijn. Het is hetzelfde model. Eerst kijk ik of de rand mooi recht is. Die pas ik een beetje aan.
34. Dan check ik of de kom recht staat. Niet helemaal. Ik zet de bodem vast en druk de klei recht.

35

36

35. Dan kijk ik of de rand me bevalt. Niet helemaal. Ik ga wat klei weghalen. Daarvoor gebruik ik dit soort rasp. Ik druk niet naar beneden en rasp heel zachtjes materiaal weg. Ik houd ervan dat een rand niet te regelmatig is vanwege het samenspel van licht en glazuur, maar ik heb liever niet veel kleine golven.

37

38

36-37. Nu werk ik de rand weer bij. Ik mag die kleine onregelmatigheden die er inzitten wel. Later zal ik de kom misschien nog wat vervormen.
38. En ten slotte het stempel!

39

40

39-40. Als ik komen op deze manier maak, over dezelfde mal, geeft de bewerking en de stook heel diverse effecten. De kommen kunnen zo totaal verschillend zijn, met elk duidelijk hun eigen karakter en persoonlijkheid. Dat is ook op de volgende pagina te zien.

De grote K deel drie

De meest recente toevoeging aan de serie

Ook deze meest recente **grote K** is een bron van inspiratie en knowhow en mag in geen enkel atelier ontbreken.

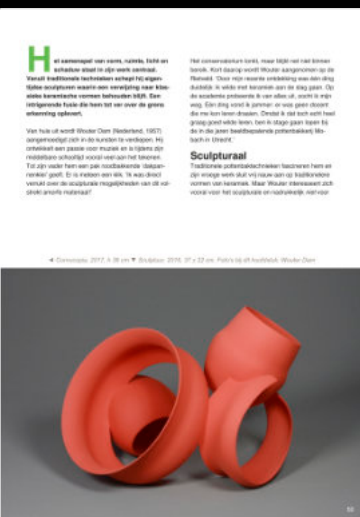
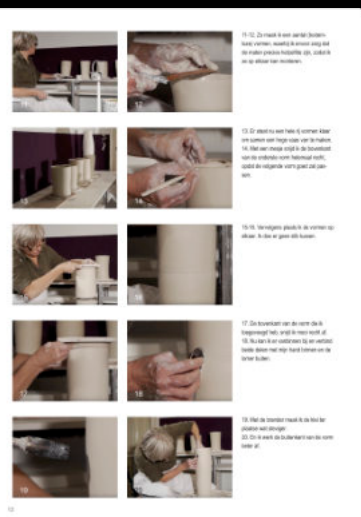
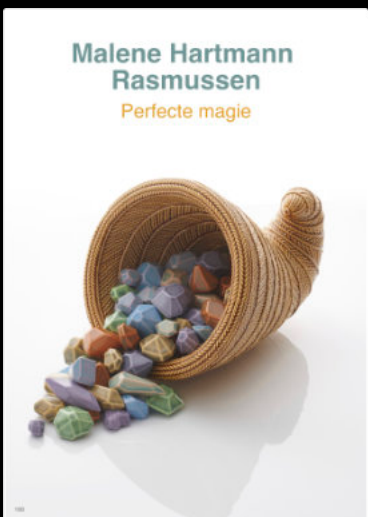
Belangrijke vragen komen aan de orde: Hoe vind ik mijn eigen weg, mijn eigen stem, mijn eigen manier om me in klei uit te drukken? En als ik die al wel gevonden heb, hoe realiseer ik dan mijn werk? Met welke materialen, technieken en gereedschappen? Bekende en beroemde kunstenaars geven in dit boek hun persoonlijke antwoorden. En geven bovendien inzicht in hun technieken met duidelijke voorbeelden. U kunt ze stap voor stap volgen.

U kunt dit derde deel bestellen in de **webshop** van de **kleine K**.

Het grote K boek 3

HET grote KERAMIEK inspiratie en knowhow BOEK, Mels Boom, 2020, Stichting k+K, 256 pagina's, A4 (210 x 297 mm), paperback, genaaid, gedrukt op papier met FSC-merk, kleur, Nederlandstalig.

**ISBN: 978-90-825430-2-5
€ 35**

Meer dan 50 jaar ervaring als betrouwbare
leverancier voor de keramist

Officiële invoerder/verdelers van Amaco glazuren

PC-20 Blue Rutile over
PC-36 Ironstone

PC-4 Palladium over
PC-29 Deep Olive Speckle

PC-28 Frosted Turquoise over
PC-59 Deep Firebrick

PC-23 Indigo Float over
PC-12 Blue Midnight

Ter Mote 5 - 9850 Nevele
tel. 0032 (0)9 226 28 26
info@colpaert-ceramic.be
www.colpaertonline.be

Mis geen nieuwe films
van de kleine **K**

Neem **hier** een abonnement op ons
YouTube-kanaal

Foto van de maand

Geglazuurde lavasteen. Op het Italiaanse eiland Sicilië wordt gebruik gemaakt van lavasteen, afkomstig van uitbarstingen van de vulkaan Etna, om te bouwen, te bestraten en ook om souvenirs te maken.

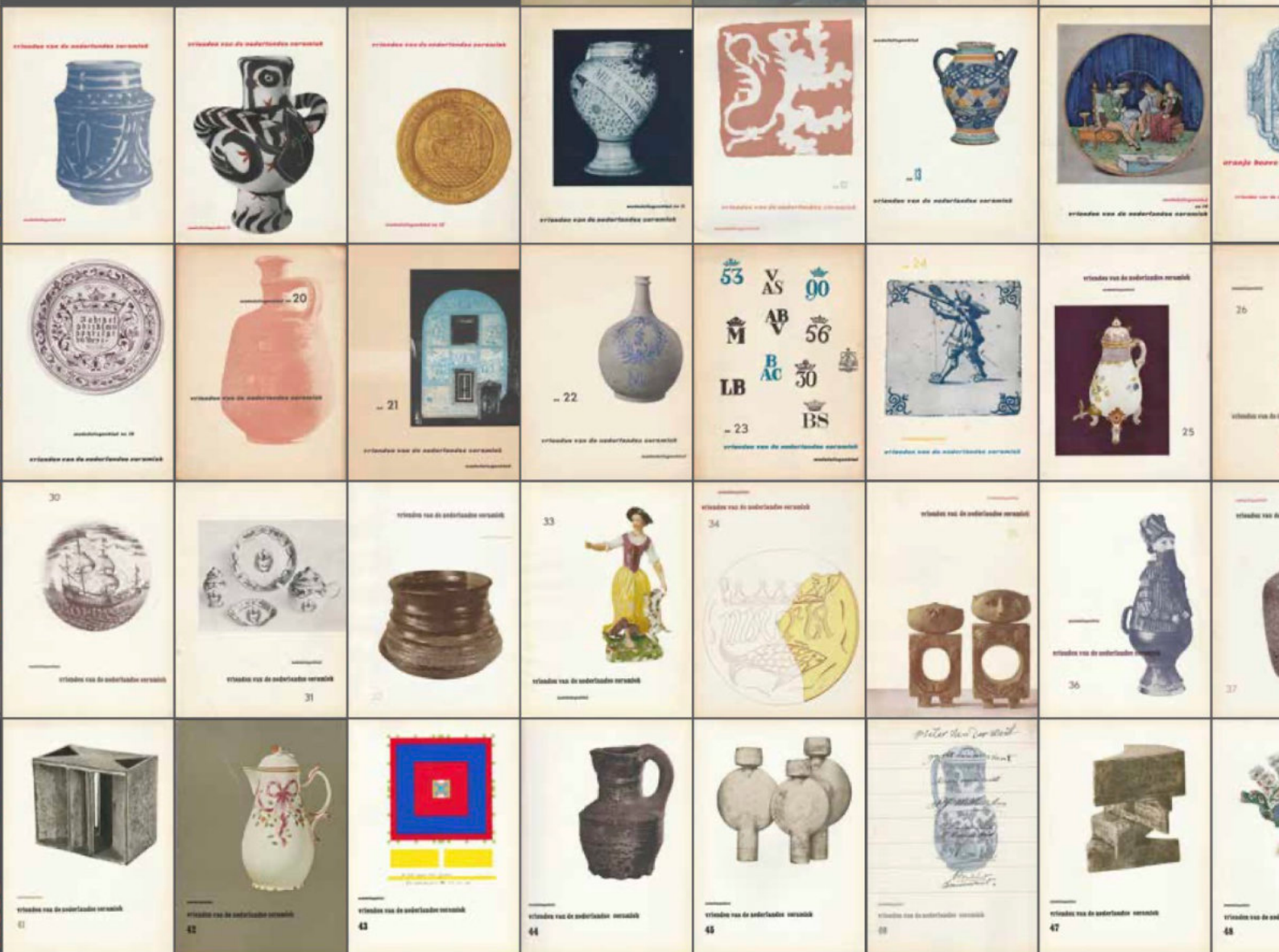
Dit exemplaar uit het stadje Nicolosi in de provincie Catania bestaat uit een plaatje lavasteen waarop glazuur is aangebracht, daarna voorzien van een transfer en tot slot gestookt.

In het stadje bevindt zich een museum met bijbehorende werkplaats van dit soort voorwerpen, de *Scuola Museo della Ceramica su Pietra Lavica dell'Etna*. Een bekende kunstenaar is *Barbaro Messina*.

Foto: Mels Boom

Ook een leuke of mooie of interessante of gekke foto? Stuur hem op om hier te publiceren!

250 nummers Vormen uit Vuur

Podium

250 x Vormen uit Vuur

Ter gelegenheid van het tweehonderdvijftigste nummer publiceert de Vereniging van Vrienden van Ceramiek en Glas een speciale editie.

Sinds de oprichting van de Nederlandse Vereniging van Vrienden van Ceramiek en Glas in 1953 is het tijdschrift van de vereniging 214 keer op de deurmat van haar leden geploft, inclusief 36 dubbelnummers. Zomaar een feitje dat een voorproefje geeft van wat het jubileumnummer in petto heeft. Je zou het een *metanummer* kunnen noemen. Niet alleen met kunsthistorisch inhoudelijke artikelen, maar ook met een overstijgende blik op de eigen geschiedenis. Tweehonderdvijftig keer *Vormen uit Vuur* in statistieken en persoonlijke verhalen. Naast cijfers en lijstjes vertelt een keur aan lezers hoe *Vormen uit Vuur* (voorheen *Mededelingenblad*) voor hen een grote bron van kennis en inspiratie was en nog steeds is.

Glenn Adamson

Voor het openingsartikel heeft de redactie de blik van buiten gezocht. Glenn Adamson, de internationaal gerenommeerde auteur en expert op het gebied van wat men in het Engels *craft* noemt,

duidt in een inspirerend essay de rol van het tijdschrift door de jaren heen. Hij laat zien hoe aan de onderwerpen die in zeventig jaar aan bod kwamen een gemeenschappelijke basis ten grondslag ligt. En hij stelt vast dat *Vormen uit Vuur* 'in stilte en zonder daar expliciet de aandacht op te vestigen, een van de wetenschappelijke tijdschriften is die het breedst reikt met aandacht voor cultuur, tijd en plaats.'

Retrospectief

Natuurlijk in dit nummer ook artikelen die zo kenmerkend zijn voor het tijdschrift. De bijdragen van Alexandra van Dongen, Suzanne Lambooy, Marieke de Baerdemaeker en Jo Tollebeek raken aan de eerste nummers van het *Mededelingenblad* en vormen daarmee een mooi retrospectief. Maar ook het glas – dat sinds 1992 deel uitmaakt van de vereniging en de naamsverandering heeft geïnitieerd – ontbreekt niet. Kitty Laméris en Eveline Holsappel belichten vanuit verschillende invalshoeken een zeer bijzondere beker uit Friesland. Tot slot laat Adri van der Meulen in een monumentaal artikel zien hoe Bunzlau-keramiek de Nederlandse markt bereikte.

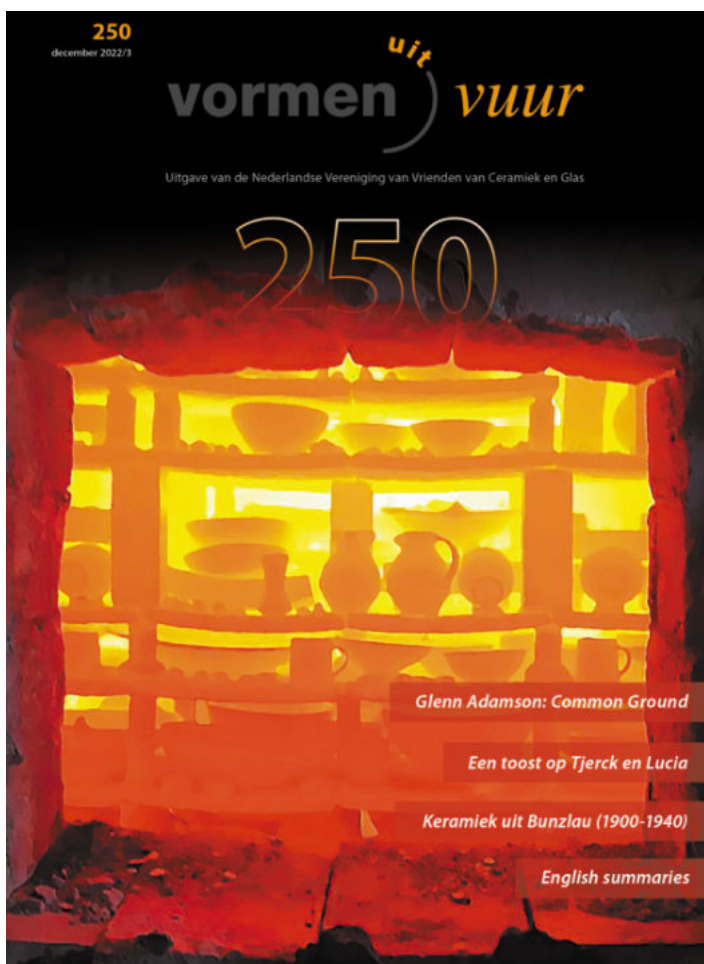
Centerfold

In een centerfold staan alle omslagen van het tijdschrift vanaf de oprichting tot nu toe: een klapstuk dat laat zien hoe het tijdschrift in al die tijd veranderd is – en toch hetzelfde gebleven.

Éminences grises

Het jubileumnummer, dat aan de vooravond van het zeventigjarig bestaan van de vereniging verschijnt, is meer nog dan een retrospectief een belofte voor de toekomst. Tweehonderdvijftig nummers en zeventig jaar: bij deze beide *éminences grises* is nog geen teken van *craquelures*! Voor toekomstige historici hoopt de vereniging dat het tijdschrift over driehonderd jaar nog steeds dé bron is om een volledig beeld te krijgen van de benadering van keramiek en glas in onze tijd, om nogmaals Glenn Adamson aan te halen.

Het nummer kost € 15 incl. verzendkosten in Nederland en België en is te bestellen via de [web-site](#) of door een [mail](#) te sturen.

Yves de Block

In de laatste tentoonstelling van Loes & Reinier International Ceramics laten zij het werk zien van Yves de Block.

Yves de Block (België, 1951) studeerde beeldhouwkunst aan de Academie en Vaktekenschool Temse. Na zijn opleiding en een workshop bij Bill Spears in Cornwall begon hij rond 1975 in Vlaanderen een pottenbakkerij, waar hij op het werk van Bernard Leach geïnspireerde keramiek vervaardigde. In de periode 1982-1984 studeerde hij conceptuele kunst aan de Haagse vrije academie Psychopolis. Vervolgens rondde hij zijn masteropleiding in de disciplines Filosofie en Esthetica aan de universiteit van Amsterdam af. In de periode 1991-1995 deed hij een post-academisch traject in Organiseren voor Kunst en Culturele Instituten aan de Universiteit van Rotterdam. Dit werd in 2016 gecompleteerd met een cursus poëzie aan de Schrijversacademie in Antwerpen. Yves de Block woont nu in Rotterdam en houdt zich weer bezig met keramiek: steengoed uit de hout-, gas- en elektrische oven. Hij brengt een palet van *shino* glazuren in warme aardse kleu-

ren aan op handgevormde, doorleefde objecten, die hij soms deels ook van goudluster voorziet. Ook stookt hij werk in de anagama-oven van Mar-nic de Lange.

De benadering van het materiaal klei door Yves is filosofisch. Het werk kenmerkt zich onder meer door zijn bewondering van de Japanse keramiek in het algemeen en voor de toepassing van *shino* glazuur door Japanse keramisten in het bijzonder.

In de ogen van Yves is de essentie van de Japanse keramiek het feit dat het materiële, functionele voorwerpen zijn, maar dat deze ook het gebruik ontstijgen: de Japanse keramiek 'is' (eenvoudig-weg). Hij ziet dat vorm en functie van het object worden overstraald door het 'zijn' van de materie. Dat is ook wat Yves in zijn eigen werk nastreeft. In zijn worsteling met de materie – klei, glazuur en (hout)ovenstook – wil hij komen tot een resul-

▼ ◀ *Doos, 2022, steengoed, shino, goudluster, 16 x 16 x 16 cm* ▶ *Doos, 2022, steengoed, shino, goudluster, 28 x 12 x 12 cm. Op de volgende pagina: Doos, 2022, steengoed met bariumblauw glazuur, 28 x 24 x 12 cm*
Foto's bij dit artikel: Yves de Block

▲ Doosjes, 2022, steengoed, rutielgroen glazuur, circa 7 x 7 x 7 cm

taat dat die worsteling ontstijgt, tot stilstand brengt. Hij noemt het zelf het gevecht met dat brok amorfe materie; klei, de ergernis dat het net iets tekort komt en dan het vinden van een balans, het ontstaan van de *Gestalt*... *Panta Rhei* komt tot stilstand en verandert in 'gestolde tijd'.

Op de tentoonstelling zullen de resultaten van dit werkproces te zien zijn: dozen en doosjes, al of niet overdekt met *shino* glazuur, dat warmwitte, vette dat doet denken aan het glacé van fijn gebak of ook wel aan een maagdelijk winters sneeuwdek.

Maar niet alleen dit *shino* heeft zijn aandacht. Andere favoriete glazuren zijn *celadon*, vooral de sterk groene variant ervan, en het *hagi* glazuur. Ook dit past hij toe op dozen en doosjes, maar ook op de voor hem zo kenmerkende hoge flacons en op de *chawan*, een andere Japanse uitdrukkingsvorm in keramiek die op westerse keramisten veel indruk maakt en wordt nagevolgd voor zover daar sprake van kan zijn. De westerling ontbeert nu eenmaal de rituele impact van de theeceremonie, waarvan de *chawan* een onderdeel is. Wij westerlingen zullen ons tevreden moeten stellen met de stille uitstraling van een goed gelukte *chawan*. Yves kan het maken. *Hagi*, een grijs tot licht blauwgrijs glazuur, wordt verkregen door het mengen van as van rijstkaf met houtas. Dit as van rijstkaf bestaat voor meer dan 90% uit kristallijn silicium. De naam *Hagi* ver-

wijst naar een streek in Japan, ten noorden van Kyoto, waar deze glazuurtechniek van oudsher werd toegepast.

Een nieuw aandachtsveld van Yves vormt een tak van keramiek maken die in Japan deel uitmaakt van de eetcultuur: *oribe*. In Japan opgekomen tijdens de Momoyama periode (1573-1615) is *oribe* een voor Japanse begrippen luidruchtige opstandige stijl met asymmetrische vormen, illustratieve, geometrische tekens en vaak meerkleurig – naast groen en zwart, ook rood, *shino* en bruin. Soms doen de decoraties op het *oribe* keramiek denken aan de moderne westerse schilderkunst zoals bijvoorbeeld van Joan Miró. Het is een speelse stijl en juist daarom aantrekkelijk voor Yves om mee te experimenteren en er zijn eigen draai aan te geven. Op de tentoonstelling zullen hiervan voornamelijk asymmetrische dienbladen worden getoond. Het blad daarvan vormt voor hem een canvas om zijn eigen interpretatie van *oribe* decoraties uit te voeren.

Reinier van de Voorde

Yves de Block

26 februari tot 22 april

[Loes & Reinier International Ceramics](#)

Korte Assenstraat 15, 7411 JP Deventer

Open: donderdag t/m zaterdag 11.00 - 17.00 uur

KleiPers

Martien Dalessi

Martien Dalessi (1954), voormalig interieuradviseur volgens de filosofie van Feng Shui, ontdekt op latere leeftijd dat vormgeven van klei voldoening geeft. Dankzij zijn leermeesters heeft hij zijn creativiteit leren toepassen, waardoor zijn verbondenheid met het materiaal iets eigens krijgt. Als vanzelf vormen zijn handen de klei tot praktische en duurzame gebruiksvoorwerpen; Puur in eenvoud, versoepeld door het water en gehard door het vuur. De elementen maken het eindproduct in vorm en huid prachtig afgewerkt: zij brengen harmonie tussen mens en omgeving.

tot 25 februari
Galerie Theemaas
Karel Doormanstraat 469
3012 GH Rotterdam
Open: dinsdag t/m zaterdag 9 - 17.30
zondag 12 - 17

lees
meer

Marlene Nobel

Het werk van Marlene Nobel bestaat grotendeels uit gedraaide vazen en schalen met soms een uitstapje naar handgevormd werk. 'De huid wordt afgewerkt met sinterengobes die ik intuïtief in verschillende lagen aanbreng en meerdere malen stook. Bij mijn laatste werken zijn ook glazuur, textuur en reliëf selectief aanwezig. Ondanks dat het toeval een grote rol heeft, ontstaan er abstracte voorstellingen waarin vaak landschappelijke elementen zichtbaar zijn.'

26 februari tot 25 maart
Galerie Theemaas
Karel Doormanstraat 469
3012 GH Rotterdam
Open: dinsdag t/m zaterdag 9 - 17.30
zondag 12 - 17

lees
meer

Kalligrafie

Tekens, teksten en tekeningen op keramiek. Ze zijn allemaal te vinden op het werk van de verschillende exposanten. De een werkt met tekens op een puur esthetische wijze en de ander vertelt verhalen, deelt geheime boodschappen of protesteert tegen de misstanden in de wereld. Het is een prachtige verzameling keramische kunstwerken, allemaal fenomenaal bewerkt, zij het met heel uiteenlopende patronen en afbeeldingen.

t/m 7 mei
Keramiekcentrum Tiendschuur Tegelen
Kasteellaan 8
5932 AG Tegelen
Open: dinsdag t/m zondag 11 - 17

lees
meer

Flower Power

Begin twintigste eeuw is de art nouveau (of Jugendstil) van grote invloed op het Gouds plateel. Inspiratie voor nieuwe ontwerpen wordt gevonden in de natuur. Vooral bloemen floreren in al hun pracht op vazen, borden en ander aardewerk. De zwierige decoraties van Willem Hartgring zijn fijn geschilderd. In de ontwerpen van Henri Breetvelt heeft juist de abstractie de overhand.

In Museum Gouda vind je de mooiste florale decors uit de plateelcollectie in de expositie *Flower Power*. Van gedetailleerd en natuurgetroouw tot eenvoudig en nauwelijks meer herkenbaar. Ook zijn er drie recente aanwinsten te zien.

t/m 7 mei
Museum Gouda
Achter de Kerk 14
2801 JX Gouda
Open: dinsdag t/m zondag 11 - 17

lees
meer

KleiPers mini

Barbara Nanning

Museum JAN
Dorpsstraat 50, 1182 JE Amstelveen
t/m 29 januari

Frechener Keramikpreis 2022

Keramion
Bonnstraße 12, 50226 Frechen (DE)
t/m 26 februari

Testcase

EKWC
Almystraat 10, 5061 PA Oisterwijk
29 januari

O.a. Jeannet Klement

Galerie de Sleedoorn
Hendrik Piersonstraat 11b, 6671 CK Zetten
3 t/m 26 februari

O.a. Jolanda Rietdijk

Bisschoppelijk Centrum Rolduc
Heyendallaan 82, 6464 EP Kerkrade
t/m 31 januari

Juan Orti

Modern Shapes Gallery
Museumstraat 29, 2000 Antwerpen (BE)
9 t/m 26 februari

O.a. Eefje van den Braak

Galerie Dédé Grützmacher
Blekerstraat 165, 7513 DT Enschede
t/m 11 februari

Marcel Waijers

Silex Galerie
De Meerheuvel 21, 5221 EA 's-Hertogenbosch
januari en februari

O.a. Anne Marie Laureys

Creative Nature, Michelangelo Foundation
en Becraft, Grand Halle, Bergen (BE)
t/m 12 februari

Keramiekmarkt Maaseik

Inschrijven kan nog t/m
28 februari

O.a. Karin van Paassen

iCOON
Badweg 1b, 3151 HA Hoek van Holland
t/m 12 februari

Secret Garden

Carolein Smit & de Gebroeders Miedema
Stedelijk Museum Kampen, Oudestraat 133
8261 CK Kampen, t/m 5 maart

Keramisto

Inschrijven kan nog
t/m 15 februari

Keramiekcollectief Studia

Synagoge Buren
Kniphoeck 14, 4116 BX Buren
t/m 5 maart

SKNN tentoonstelling

Hannie Mein Keramiekgalerij, Home Center
Frisaxstraat 12, 8471 ZW Wolvega
t/m 16 februari

About Identity

Valcke Art Gallery, Bernard Spelaan 14
9000 Gent (BE)
t/m 11 maart

Martien Dalessi

Galerie Theemaas
Karel Doormanstraat 469, 3012 GH Rotterdam
tot 25 februari

Nesrin During

Galerie Terra Delft
Nieuwstraat 7, 2611 HK Delft
t/m 11 maart

Han Knaap

Stadsmuseum Rhenen
Markt 20, 3911 LJ Rhenen
t/m 25 februari

Ijspret op tegels

Nederlands Tegelmuseum
Eikenzoom 12, 6731 BH Otterlo
t/m 12 maart

KleiPers mini

O.a. Petra de Jong

Galerie Huis ter Heide
Norgervaart 10a, 9336 TE Huis ter Heide
t/m 15 maart

Tupperware

Pottenbakkerijmuseum Raeren
Burgstrasse 103, 4730 Raeren (BE)
t/m 1 mei

Elmar Trenkwalder

Museum Beelden aan Zee
Harteveltstraat 1, 2586 EL Den Haag
t/m 19 maart

Tijdloze inspiratie

Kunstmuseum Den Haag
Stadhouderslaan 41, 2517 HV Den Haag
t/m 7 mei

Marlene Nobel

Galerie Theemaas
Karel Doormanstraat 469, 3012 GH Rotterdam
26 februari tot 25 maart

Lichtpunten

Kunstmuseum Den Haag
Stadhouderslaan 41, 2517 HV Den Haag
t/m 7 mei

O.a. Annemarie Vogel

Galerie Tijd voor Kunst
Rhijngaasterstraatweg 40d
2341 BV Oegstgeest, t/m 30 maart

Hein Andrée

Kunstmuseum Den Haag
Stadhouderslaan 41, 2517 HV Den Haag
t/m 7 mei

Films van Alexandra Engelfriet

Keramiekmuseum Princessehof
Grote Kerkstraat 9, 8911 DZ Leeuwarden
t/m 9 april

Flower Power

Museum Gouda
Achter de Kerk 14, 2801 JX Gouda
t/m 7 mei

O.a. Karin van Paassen

Galerie Wijnstraat
Wijnstraat 178, 3311 BZ Dordrecht
4 maart t/m 10 april

Kalligrafie

Keramiekcultuur Tiendschuur Tegelen
Kasteellaan 8, 5932 AG Tegelen
t/m 7 mei

Marga Niederer van Huizen

De kleine toonzaal
Voorbaan 25, 1271 RR Huizen
20 maart t/m 14 april

Lucia Fransen

Galerie Theemaas
Karel Doormanstraat 469, 3012 GH Rotterdam
2 april tot 13 mei

O.a. Boris van Berkum

Helende Kracht, Afrika Museum
Postweg 6, 6571 CS Berg en Dal
t/m 22 april

Patty Wouters

Sint-Josefskapel, Augustijnslei 76
2930 Brasschaat (BE)
5 t/m 14 mei

Yves de Block

Loes & Reinier International Ceramics
Korte Assenstraat 15, 7411 JP Deventer
26 februari t/m 22 april

Keramiekmarkt Dwingeloo

Brink
Dwingeloo
18 mei

Jan Wijers

Silex Galerie
De Meerheuvel 21, 5221 EA 's-Hertogenbosch
Maart en april

Goudse keramiekdagen

Markt
Gouda
18 en 19 mei

KleiPers mini

Int. Glas- en Keramiekmarkt Haacht

GC Den Breughel
Wespelaarsesteenweg 85, 3150 Haacht (BE)
28 mei

Keramisto

Festivalterrein bij de Mookerplas
Milsbeek
16 en 17 september

Keramiekmarkt Andenne

Place des Tilleuls
5300 Andenne (BE)
28 en 29 mei

Porzellan Manufaktur Nymphenburg

Groninger Museum
Museumeiland 1, 9711 ME Groningen
t/m 15 oktober

Delftse Keramiekdagen

Grote Markt
Delft
24 en 25 juni

Handle with Care

Keramiekmuseum Princessehof
Grote Kerkstraat 9, 8911 DZ Leeuwarden
t/m 29 oktober

Keramiekmarkt Maaseik

Markt 45
3680 Maaseik (BE)
25 juni

Int. Glas- en keramiekbiennale Haacht

GC Den Breughel
Wespelaarsesteenweg 85, 3150 Haacht (BE)
21 t/m 29 oktober

Jolanda van de Grint

Silex Galerie
De Meerheuvel 21, 5221 EA 's-Hertogenbosch
mei en juni

Het Archief

Overzicht van het werk van Piet Stockmans
Studio Pieter Stockmans, C-mine 100 bus 2
3600 Genk-Winterslag (BE), t/m eind 2023

Stephen Wilks - Vessels

Museum Beelden aan Zee
Harteveltstraat 1, 2586 EL Den Haag
17 mei t/m 2 juli

Fabriekskeramiek

Keramiekcultuur Tiendschuur Tegelen
Kasteellaan 8, 5932 AG Tegelen
15 september t/m 14 januari 2024

Keramiekmarkt Nismes

Gemeentepark in het centrum
5670 Nismes (BE)
9 juli

Porseleinkoorts

Keramiekmuseum Princessehof
Grote Kerkstraat 9, 8911 DZ Leeuwarden
14 oktober t/m 1 september 2024

Feest!

Keramiekmuseum Princessehof
Grote Kerkstraat 9, 8911 DZ Leeuwarden
t/m 20 augustus

Anne Marie van Sprang

Museum Beelden aan Zee
Harteveltstraat 1, 2586 EL Den Haag
Voorlopig doorlopend

Daniel Pontoreau

Keramis, 1 Place des Fours-Bouteilles
7100 La Louvière (BE)
11 februari t/m 20 augustus

Klik hier voor nog meer informatie

Uw evenement ook in KleiPers?

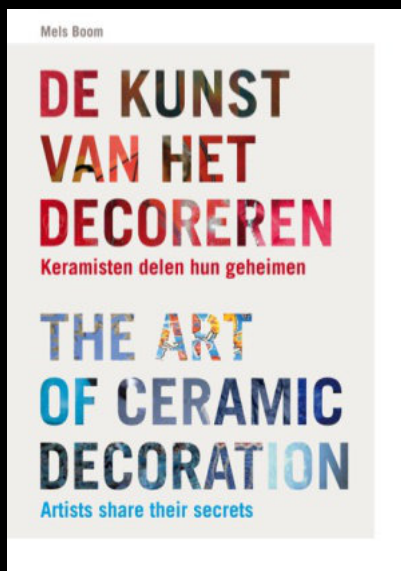
Stuur tekst, hoge resolutie foto van een keramisch werk, gegevens over plaats/tijd naar **de kleine K**. Klik **hier** om te mailen. Stuur voor de 15e van de voorafgaande maand uw informatie. Publicatie is in principe op de laatste vrijdag van de maand.

Blijf met de kleine K?
Word vriend!

De inspiratie website:
de blik op de wereld van de keramiek

en... actueel nieuws op de
Facebookpagina

Leesvoer nodig in deze enerverende tijden?

Colofon

De kleine K

Dit onafhankelijke digitale keramiekmagazine biedt inspiratie en knowhow over keramiek. Voor amateurs en professionals. Onafhankelijk, met informatie waar u wat mee kunt.

Uitgever

Stichting k+K
deKleineK.nl

Publicatie

De kleine K verschijnt in principe op de laatste vrijdag van elke maand. Het aantal pagina's is variabel. Niet meer dan een derde van het aantal pagina's is gewijd aan advertenties.

Abonnementen

kunnen alleen online afgesloten worden. Aanmelden kan [hier](#). Wijzigen en opzeggen kan via de link in de mail die bij aanmelding werd toegestuurd; u vindt de link ook in de mail die elke maand het verschijnen van een nieuw nummer aankondigt. Abonnementen lopen van het eerste nummer na aanmelding tot en met het laatste nummer voor opzegging. Een aantal oudere nummers kan gratis van de website gedownload worden.

Prijs

Dit magazine is gratis. Advertenties en donaties houden het zo.

Adverteren

De tarieven zijn aantrekkelijk. U vindt op de [tarievenkaart](#) ook informatie over aanlever-specificaties, kortingen en dergelijke. Verdere informatie kunt u [aanvragen](#). Door te adverteren, sponsort u *de kleine K* en werkt u mee aan continuïteit.

Geïnspireerd?

Investeer in verrijking van de keramiekwereld en houd *de kleine K* gratis. Dat kan door [vriend](#) te worden, te doneren of te adverteren. Elke donatie is welkom. Maak een bedrag over naar IBAN NL68INGB0007343733 t.n.v. Stichting k+K.

Inhoud

Samenstelling, grafische vormgeving en auteursteksten (tenzij anders aangegeven): Mels Boom. Fotoverantwoording: als door kunstenaars geleverd. Aan deze uitgave droegen bij: Viorica Bocioc, Jean-François Delorme, Lynn Duryea, Erin Furimsky, Elvira Groenewoud en Sander Hendriks.

Kopij

Werk mee aan een volgende uitgave! Kopij kan alleen in digitale vorm ingeleverd worden. Beeldmateriaal moet van voldoende resolutie zijn (minstens 1500 x 2500 pixels, niet uitgesneden, niet gecomprimeerd) en vrij van rechten. De inzender van tekst en beeldmateriaal vrijwaart de uitgever voor aanspraken van derden. Teksten en afbeeldingen kunnen bewerkt worden.

Het maken van keramiek is niet altijd zonder risico's; goede voorbereiding en kennis terzake zijn noodzakelijk. De informatie in deze uitgave is met zorg samengesteld, maar de samenstellers kunnen niet aansprakelijk gesteld worden voor de juistheid ervan.

© Alle rechten voorbehouden. Teksten en afbeeldingen in deze uitgave zijn beschermd tegen kopiëren. Het opheffen van deze bescherming of het anderszins kopiëren is niet toegestaan. Kopiëren en printen voor eigen gebruik mogen wel. Het merk 'de kleine K' is wettelijk beschermd.

[inspiratie website](#) | [contact](#) | [gratis abonnement](#)

[Koop](#) onze boeken
[Download](#) verschenen nummers

Bezoek de [Facebookpagina](#)
met actueel nieuws of voor vragen en opmerkingen

